

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Sukaktuvinis Seimas

Nemuno vandenys atplūsta ir nubėga, kinta ir keičiasi, tačiau gili jo vaga, amžių įrėžta Lietuvos žemėje, lieka pastovi ir ta pati. Tas pat ir su žmonėmis. Jie ateina ir nueina, tartum tie Nemuno vandenys, savo palikuonims palikdami nuveiktus darbus ir tas laiko tėkmės nesunaikinamas idėjas, dėl kurių jie dirbo, stengėsi, kovojo ir toje kovoje krito, kaip tautinę sąmonę bežadindamas dr. Basanavičius, kaip lietuviškų šviesulių beieškodamas kan. Juozas Tumas-Vaižgantas, kaip tautinę vienybę beskiepydamas Respublikos prezidentas Antanas Smetona, kaip savo tėvų tėvynei laisvės siekdamas adv. Antanas Oliš... Jų ir daugelio kitų, negyvenusių vien sau ir savimi, šiandien nebėra mūsų tarpe. Nebėra ir daugelio tų, kurie, jų vieton stoję, ėjo jų keliais, įsijungę į stiprią, reikšmingą, vieningą ir vis naujais žmonėmis papildančią tautinę srovę, siekiančią Lietuvai valstybinės laisvės, lietuvių tautai priklausančios garbės, savo tautinei kultūrai brandaus ir vispusiško sužydėjimo, o savo bendrataučiams — dvasinio ir medžiaginio gerbūvio.

Lietuvių tautinę srovę šioje šalyje atstovauja Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, formaliai susiorganizavusi New Yorke prieš dvidešimt metų, kur simboliu sutapimu šią savaitę įvyksta ir sukaktuvinis tos Sąjungos seimas. Dvidešimt metų organizaciniame gyvenime yra,

Adv. Antanas Oliš, pirmasis Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkas.

palyginti, trumpas laikotarpis. Daugeliui ano meto veiklių ir lyg niekada negalinčių pavargti tautinės srovės žmonių, planavusių, dirbusių ir organizavusių, nebuvo lemta sulaukti šios sukakties. Iš ano steigiamojo seimo prezidiumo — adv. Antano Olio, dr. Motiejaus Colney ir adv. Vytauto Abračio sukaktuviniaame seime bematysime ir begirdėsime tik vieną. Komisijas ir salę sudarys didžiąja dalimi irgi kiti asmenys, ne vienas jų vos mokyklos suolan sėdės anuo metu. Pagal dr. Vincą Kudirką: "Jei audra ištikus verstų stulpą vieną..." Vienų nespėtus įvykdyti įsipareigojimus, kitų nepasiektus siekimus perima kiti, ateinanti karta. Ir tai yra tautinės srovės gyvybės šaltinis, jos ateities laidas. J. W. Goethes žodžiais tariant, idėjos, jei didžios, nemiršta kaip žmonės.

Būdingi tautinės srovės ir tuo pačiu sukaktuvinės Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos bruožai yra gyvenimiškumas, užmojų pakilumas ir principinis pastovumas. Mes neskiriame tautinės srovės nuo ALT Sąjungos, nes jų neįmanoma išskirti. Tautinė srovė čia savo pradžią sieja su lietuviškosios ateivijos pradžia, nes tik maža ateivių dalis šį kraštą antrąją tėvyne pasirinko geresnio gyvenimo siekdama. Didžioji dalis ir čia gyveno savo tikrosios tėvynės rūpesčiais,

(Nukelta į 2 psl.)

Teodoras Blinstrubas, dabartinis Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkas.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Sukaktuvinis Seimas

Adv. Vytautas Abraitis, buvęs Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkas, vienas iš trijų ALTS-gos steigiamojo seimo prezidento pirmininkų. Kiti du buvo adv. Antanas Olis ir dr. Motiejus Colney.

(Atkelta iš 1 psl.)

kova prieš svetimųjų priespaudą, atspara svetimųjų persamoms idėjoms. Mat, dar nė vienai tautai svetimos idėjos ir svetimų žmonių laimės nesuteikė. Bet mažai vertinant tėvynę, pamirštant ir paniekiant jos stebuklingąją galią, visuomet prasideda išsigimimas, ir tik sąmonėjant amžinuose gamtos dėsniuose ir vėl suradus tėvynės mintį, tauta pasveiksta ir žengia pirmyn.

Tautinės srovės žmonės, veikdami įvairių tautinių organizacijų vardu, vėliau susijungę į šiandieninę Amerikos Lietuvių Tautinę Sąjungą, šią tėvynės dvasią visą laiką jautė ir jos vedini idealistiškai aukojosi tiek dirbdami bendriesiems lietuvių tautos tikslams tiek su nemažesniu pasišventimu atsidėdami specifiniams savo srovės uždaviniams. Kitaip ji nebūtų išsilaikusi kaip kristolas tyrių patriotų savo veikėjų, tėvų gimtąją žemę dar kūdikystėje palikusių, o neretai jos iš viso nemačiusių. Kitaip ji nebūtų viena pati pajėgusi suorganizuoti demonstracijos San Francisco mieste, kada buvo steigiamas Jungtinių Tautų organizacija, o Lietuva palikta rusiškojo komunizmo okupacijoje. Sekė ir visa eilė politinių, visu-

meninių ir kultūrinių įvykių, tautinės srovės žmonių suorganizuotų, įvykdytų ar didele dalimi paremtų. Jų visų čia neįmanoma ir išminėti. Pakanka tik prisiminti JAV sostinėje Washingtone suruoštus saskrydžius, tremties dailininkų kūrinį perkėlimą ir pirmąją jų parodą šiame krašte, pagaliau ir pačių tremtinių čia įkurdinimą. Po to bendrinių organizacijų kūrimas ar tolimesnis jų darbo plėtimas. Ir čia tautinės srovės žmonių atlikto darbo tik aklas nepastebės ir kurčias neišgirs.

Jausdami moralinį atsakingumą ir neidami į kompromisą su savo sąžine, tautinės srovės žmonės niekada nesiskundė, kad jų pastangos protarpiais nesuranda visuotinio pritarimo ar kartais susilaukia pozityvios kritikos. Jie daugiau didžiudavosi ta reikšme ir svoriu, kuris viešumoje pasireiškėdavo ir tebeapsireiškia vertinant tai, ką tautininkai pasakė, padarė ar kokią nuomonę paskelbė jų spauda. Kitiems viskas galima ir atleis-tina. Tik ne tautininkams. Bet kas eina į bendrąjį darbą ne siaurų asmeninių ar srovinių interesų vedinas, tam miela ir maloni darosi tautinės srovės žmonių talka ar giliu kitaip mastančioj respektu ir tokia pat tolerancija pagrįstas jų vadovavimas. Tie supranta, jog daugiau turime vertinti tuos, kurie perspėja, kaip tuos, kurie be atodairos pataikauja. Perspėjantieji pažadina, gi pataikūnai, viskam prisitaikydami, bendrąjį darbą stabdo ir tuo jo vaisius žlugdo.

Kas dveji metai vykdomi Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos seimai paprastai peržvelgia paskutiniuosius nuveiktus darbus ir numato ateinančius organizuotus ėjimus. Iš atskirų dalelių susikristaluoja visuma, kaip iš šalutinių upių ir upelių susilieja didieji Nemuno vandenys. Jie srūva nesulaikoma tėkme į vakarus, tarytum nešdami tylių, prislėgtą kenčiančių sesių-brolių skundą, kartu su maldavimu, nukreiptu į mus, kad būtume vieningi, bet kartu ir ištikimi tėvynės minčiai.

Sveikindami sukaktuvinį Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos seimą ir nuširdžiai linkėdami jam sėkmės, mes giliai tikime, kad jis bus didžiai darbingas, o jo padaryti sprendimai sustiprins tradicinę tautinės srovės idealizmą su nauju atsidėjimu dirbti ir aukotis Lietuvos laisvei, lietuviybės klestėjimui ir lietuvių gerovei. (d)

Birželinių įvykių minėjimas

1941 metų birželio 14-toji diena yra įėjusi į Lietuvos istoriją kaip viena iš pačių tragiškiausių dienų. Tą dieną bolševikinis okupantas masinių deportacijų pradžia ėmėsi vykdyti didįjį savopla-ną -- išnaikinti lietuvių tautą. Užtat tą dieną kasmet su skausmu mes prisimename, ruošiamo atitinkamas iškilmes tautos kankiniams pagerbti ir siekiame, kad didžiąją tautos tradiciją žinotų visas laisvasis pasaulis ir suprastų mūsų kančias bei priešo žiaurumą. Kad minėjimai būtų prasmingesni ir efektingesni, kas met mes stengiamės juos ruošti kuo

Politinį įvykių komentatorius ir Dirvos redakcijos narys Vytautas Meškauskas, kurio apžvalgos pirmame puslapyje skaitytojų yra mėgiamos. Eriko Meškausko nuotrauka

geriau ir ieškome naujų būdų. Šiais metais vyskupas V. Brizgys JAV LB Centro valdybai yra pasiūlęs skatinti LB padalinius birželinių įvykių minėjimus daryti viešus,

žymiausiose vietinėse bažnyčiose (katedrose) laikant atitinkamas pamaldas, su tai dienai pritaikytais anglų kalba pamokslais ir kitomis apeigomis. Didesniam pasisekimui užtikrinti, pataria tokius minėjimus daryti kartu su latviais ir estais ekumeninės dvasios ženkle. Prieš ir po pamaldų prie bažnyčių būtų galima dalinti ir atitinkamai paruoštus, įvykių nusakančius informacinius lapelius. Apie pamaldas informuoti vietinę spaudą, kartu nušviečiant ir minėjimų prasmę.

JAV LB Centro valdyba šiai minčiai pritaria ir ragina LB apygardų ir apylinkių valdybas stengtis šiuo būdu birželinių įvykių minėjimus ruošti. Tą metodą jau kelinti metai sėkmingai praktikoja LB Philadelphiajos apylinkė ir pasiekia labai gerų rezultatų. Suprantame, kad šiais metais tai padaryti jau gali nebeužtekti laiko, bet prašome šiai idėjai duoti reikiamą dėmesį ir stengtis ją įgyvendinti ateity.

LAUKO TENISO VARŽYBŲ PLANAS

Apygardų rungtynės vykdomos neveliau 12-13 liepos pasirošiant Pabaltiečių pirmenybėms. Pabaltiečių teniso pirmenybės įvyksta liepos 26-27, Clevelande.

Rudens pirmenybių laikas ir vieta bus nustatyti po virš minėtų rungtynių.

Vidurio Vakarų apygardos teniso rungtynės rengiamos Chicagoje liepos 4 savaitgalį. Dėl registracijos ir smulkesnių žinių kreiptis į Vytautą Grybauską, 4144 So. Maplewood, Chicago, Ill. 60628. Tel. 847-1729.

Rytų apygardos lauko teniso rungtynės numatytos Worcester, Mass. birželio 21-22 per Skautų Sporto šventę. Jeigu dėl laiko stokos nebūtų vykdomos, apygardos valdyba parinks patogesnę datą.

Kanados apygardos pirm. K. Lukošius žadėjo dėti visas pastangas surengti rungtynes.

Teniso žaidėjai kreipiasi į jį: 28 The Palisades, Toronto 3, Ont. Tel. 762-8998.

Teniso rungtynių dalyviai užpildo registracijos formas ir užmoka nario mokesčius. Rezultatai bei dalyvių sąrašai su adresais siunčiami SALFAS teniso vadovui: Jurgini Senbergui, 35380 Mound Rd., #3, Sterling Hts., Mich. 48077. Tel. 313 — 268-1178.

MILL AND GRINDER HANDS
For leader on carbide tipped cutting tools. Must be able to set up, work from Blue Prints & Close Tolerances. Steady work, overtime, fringe benefits.
CARB-CUT TOOL CO.
30410 W. 9 Mile Rd.
East of Grand River
Farmington, Mich.
(313) 474-3451 (39-43)

PO PIETŲ KRYŽIUM

VL. RADZEVIČIUS

SUNKUMAI TELKIANT LĖŠAS

Visa eilė pavyzdžių rodo, kad Australijos lietuviai niekada nenusigrįžo nuo bendro užsimojimo, kuriam reikėjo gana dosniai atidaryti savo pinigines. Tačiau kiekvienu atveju tas užsimojimas turėjo būti labai konkretus, aiškiai apibrėžtas ir artimas aukojančio širdžiai. Jei jis jį gali ir ranka paliesti, dar geriau.

Australijos lietuvis pirmoj vietoj stato gyvenamosios aplinkos lietuviškus reikalus -- savos kolonijos Lietuvių Namus, savo parapiją, savą, čia pat veikiančią organizaciją. Noras pasirodyti prieš kitas kolonijas čia irgi vaidina reikšmingą vaidmenį. Antroje vietoje stovi labdarybė, bet irgi aiškiai apibrėžta prasme. Aukotojas nori žinoti, kas jo auka naudosis.

Bene tipiškiausias Australijoje yra netiesioginis aukojimas, kuris visu sunkumu krenta ant lietuviškam darbui pasišventusių asmenų. Mokytojai, aktoriai ir režisieriai, chorvedžiai ir choristai, tautinių šokių vadovai ir šokėjai, sportininkai ir jų treneriai, įvairių organizacijų vadovai, atskirų paveldimų vykdytojai. Visi jie susiduria su eibe asmeninių išlaidų, kurių jie neturėtų, jei to ar kito lietuviško darbo nedirbtų.

Ligšiol nebuvo didelių sunkumų kad ir negausioms kolonijoms įsirengti savus bendruomeninius ar parapijinius namus vien tik vietos lietuvių aukomis. Nėra finansinių problemų reguliariai rengti plataus masto kultūrinius pasirodymus, nes visas išlaidas ant savo pečių neša patys kultūrininkai. Po paskutinių pereinamųjų metų vykusių iškilmių buvo įrodinėjama, kad jos iš Australijos lietuvių (10.000 asmenų), arba tiksliau pasakius iš 1000 jos dalyvių iščiulpė apie 100.000 - 150.000 dolerių.

Visi tie dideli ir maži lietuviški reikalai visada būna gana apčiuopiami ir visiems suprantami. O kur to apčiuopiamumo nėra, ten ir su lėšų telkimu sunkiau.

Krašto Valdyba ir apylinkių valdybos chroniška serga pinigų stoka. Pinigų trūkumai neleidžia Krašto Valdybai planuoti ir vykdyti platesnio masto užsimojimų. Greičiausia, kad ji nesugeba jų tinkamai pristatyti Australijos lietuviams. To darbe nesima nei vietos lietuvių spauda, nei pati Ekonominė Komisija, kurią sudarė Krašto Valdyba. Jos pasiūlymai buvo paskelbti, bet nepasakojo ekonominius filosofavimus ir metė tam tikrą šešėlį, vietos lietuviams, aplinkai ir t.t. Paskutiniame Krašto Tarybos suvažiavime buvo įteisintas Australijos Lietuvių Fondas, bet ligšiol apie fondą daugiau nieko nežinoma.

Pagrindinis bendruomeninių organų pajamų šaltinis -- Lietuvio Mokestis (\$2) Australijoje nėra populiarus. Jį susimoka tik tie, kurie domisi bendruomeniniu gyvenimu, eina į susirinkimus ką nors rinkti ir būti renkama. Tie du doleriai jiems suteikia šią teisę. Tačiau visi kiti, o jie sudaro stambiają daugumą, to mokesčio taip ir nemoka. Labai dažnai girdima pastaba: apylinkės valdybai pinigų nereikia; mes patys išlaikome mokyklą ir duodame tiems, kam jie reikalingi. Reikia pripažinti, kad kultūriniai vienetai ir sporto klubai tvarkosi neblogai; nedatekliais jie nesiskundžia.

• LAPŠIO, LINKAUS IR JONAVIČIAUS trijulė, kuri jau ilgą laiką energingai dirba Australijos pabaltiečių veiklai sustiprinti ir išplėsti, dabar papildė naujos jėgos: E. Dainienė, S. Pacevičienė, B. Mockūnienė, V. Maziliauskienė ir T. Žurauskas. Jie visi dalyvavo reikšmingame Federalinės Baltų Tarybos, Pietų Australijos Baltų Tarybos, P.A. Baltų Moterų Tarybos ir P. Australijos Baltų Kultūros Tarybos pastarime apibrėžti konkretaus tarpusavio bendradarbiavimo ir vieningos akcijos principus. Pabaltiečiai keisis meninėm pajėgom koncertuose, rengs bendrus festivalius, minėjimus, meno parodas ir t.t. Visų trijų tautybių jėgos jungiamos Pabaltijo išlaisvinimo kovai.

• CANBERROJE, Australijos sostinėje, lietuviai irgi sukėlė pirtį rusų baletininkams. Kartu su čekais, estais, latviais, lenkais, ukrainiečiais ir vengrais, jie rusų baletu gastroles panaudojo bolševikinėms užmačioms demaskuoti. Į teatrą vykstantieji buvo apdalinami leidiniu, kuriame pavaizduota, kaip Kosyginas ir Brežnevus šoka baletą ant rusiško tanko, kurį traukia Rytų Europos kraštus. Karikatūra lydyje trumpa rusiškojo imperikalizmo charakteristika. "Canberra Times" net keturiuose numeruose šį įvykį aprašinėjo. Tvirtinama, kad lankytojai ne tik buvo supažindinti su padėtimi, bet kad jų dalis ir nuo lankymo susilaukė.

• SYDNEJAUS lietuvių savosios kolonijos šiuo metu turi dvi valdžias -- dvi apylinkės valdybas, kurių kiekviena tvirtina, kad tik ji yra teisėta. Tai atsitiko dėl to, kad pirmame bendruomenės susirinkime, valdybą renkant, buvo pastebėta tam tikrų netikslumų; daugiau kortelių, negu balsuotojų. Pirmininkaujantis susirinkimą uždarė, paskelbdamas, kad bus šaukiamas naujas. Šitam naujam susirinkime jau buvo išrinkta kitos sudėties valdyba. Tą nėra politinės, bet savotiškos "kultūrinės" varžybos tarp atskirus kultūrinius vienetų remiančių grupių.

• KRAŠTO VALDYBOS pirmininkas Simas Narušis jau artėja prie savo filminio maršruto pabaigos. Su Broliu Motuzy Lietuvoje suktais filmais jis apvažiavo Brisbane (Queensland), Perth (Vakarų Australija), Adelaide (Pietų Australija), dabar pasuko į Melbourną (Victoria), o iš čia jau ir namučiai -- Sydneyje tik už kelių šimtų mylių. Pats Narušis lietuvių kolonijose tariasi su bendruomeninių organizacijų vadovais, o apylinkių valdybos kiekvieno vietoje jam rengia banketus jo 70 metų amžiaus sukakties progą.

• ADELAIIDŠKIAI siunčia nuoširdžią užuojautą savo laikui Adelaidėje viešėjusiai poniai Marijai Jasėnienai (New York) dėl jos mamytės N. Varnauskienės mirties. Ji mirė po ilgos ir sunkios ligos, sulaukusi 75 metų amžiaus. Velionė buvo labai populiari visoje Adelaidėje dėl savo nuostabių rūpestingos veiklos socialinės globos srityje.

• GEELONGO lietuvių kolonijoj šiomis dienomis buvo atliktos iškilmingos pamaldos pagerbti gen. V. Plechavičiaus suorganizuotos Vietinės Rinktinės karių, žuvusių Lietuvoje prieš 25 metus.

Viešėdami Chicagoje aplankykite
MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published Two Times a Week
every Wednesday and Friday
by American Lithuanian Press Radio Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 15 cents.

Editor Vytautas Gedgaudas.

Business Manager Kazys S. Karpius.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.
Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00.

Redaktorius Vytautas Gedgaudas.

Reikalų vedėjas Kazys S. Karpius.

Straipsniai, išskyrus vedamuosius, reiškia jų autorių
nuomonę.AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINEI
SAJUNGAI 20 METŲ

Prieš dvidešimt metų veikusio Tautininkų Centro nepaprastas suvažiavimas, įvykęs 1949 metais gegužės 21-22 dienomis New Yorke, Hotel New Yorker, išklauses valdybos pranešimo, priėjo išvados,

kad per šešeris metus New Yorke įsikūręs Tautininkų Centras, pasistatęs sau uždavinį jungti ir derinti tautinio ištikinimo paskiras organizacijas ir pavienius veikėjus tautininkus, rado didžiajame New Yorke ir jo apylinkėse nuosirdaus pritarimo,

kad Tautininkų Centras, kaip rinktas tautinės srovės Amerikos rytuose reprezentantas, per trumpą laiką užsitarnavo veikėjų, organizacijų ir visuomenės pripažinimą,

kad Lietuvos vadavimo darbams tautinei srovei įsijungus Amerikos Lietuvių Tarybą lygiaiteisiu nariu su kitomis lietuvių srovėmis, yra būtinas reikalas visas tautines organizacijas sujungti į vieną bendrą visai Amerikai tautininkų organizaciją ir todėl nutarė:

su visais savo materialiniais ir dvasiniais ištekliais įsijungti į tautinės srovės seimo steigimą tautininkų organizaciją, kuri galėtų kalbėti visos tautinės srovės vardu Amerikoje. Tokia org-ja ir buvo įsteigta 1949 m. gegužės 21-22 d. pavadinta Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, kurios pirmuoju pirmininku buvo išrinktas jau spėjęs anksčiau savo tautine veikla pasižymėti lietu-

vių ir net amerikiečių tarpe adv. A. Olis.

Taigi artėjančiam ALTS-gos Seime š.m. gegužės 30-31 d.d. New Yorke minėsime dvidešimties metų sukaktinį ALTS-gos įsteigimo. Išklausę vadovybės ir skyrių pranešimų turėsime progos įsitikinti, ar šis kelių tautinių organizacijų atskirai veikusių apsiungimas į vieną savo veikla pateisino minėtą nutarimą.

Su giliu liūdesiu seime teks prisiminti Sąjungos steigime aktyviai dalyvavusius mūsų veteranus, kuriems nebuvo likimo lemta sulaukti šios garbingos sukakties, kurie negrįžtamai per anksti iškeliavo. Tai a.a. A. Olis, dr. M. Colney, J. Ginkus ir beveik šio sukaktuvinio seimo išvakarėse vienas iš paskutiniųjų pasitraukė iš mūsų tarpo J. Bačiūnas, o kiek dar kitų, sunku ir suskaičiuoti. Jie iškeliavo, bet jų darbai ir vardai niekuomet neišdils iš mūsų atminties.

Jų idėjų įgyvendinimo testinumas visuomet primins mums, kad esame nors nedidelė, bet sena, svetimoms iškoms atspari ir dvasiniai nepalaužiama tauta, kuri per šimtmečius svetimoj vergijoje ar išeivijoje neišnyko ir neišnyks. Tačiau šiais laikais Amerikos kylantis gyvenimo standartas, paliekas neigiamų pėdsakų savo nariuose nepraeina be įtakos ir pro lietuvius, menkėja dvasiniai visa aplinka, savo sūkurin traukdama ir mus, o ypač jaunuosius, didžio-

TAUTININKAI SEIMO
PAUNKSMĖJ

ANTANAS DIRŽYS

Tautininkai susirenka š.m. gegužės 30-31 dienomis į New Yorką -- Seiman, kai Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga užsklendžia savo gyvenimo dvidešimtmetį. Tačiau tautininko vardas mūsų tautoje yra kur kas senesnis. Lietuvoje jau 1924 m. buvo sukurta Lietuvių Tautininkų Sąjunga, tad nuo ano meto 'tautininkui' būtų jau 45 metai. Vėl gi prieš 1924 m. yra buvusi ne trumpa gegužė, ryškiau pasireiškusi 1907 m. su Vilties leidiniu, o dar prieš tai siekianti net Auszros gadyne, taigi, galą praeito šimtmečio.

Vadinasi, tautininkai lietuvių visuomenėje savam vardui yra įsigiję nuosavybės teisę, jei ne kuo kitu, tai, tikriausia, įsisenėjimu. Jie yra

sius ir patriotinius siekius vis dažniau pakeičiant mažiesiems asmeniniams tikslams.

Visose politinėse srovėse, visose organizacijose tikrai jautriu lietuviškiems reikalams žmonių skaičius mažėja, jų eiles retina negailestinga mirtis, tačiau malonu pripažinti, kad Tautinės Sąjungos narių eiles gausiai papildo jaunieji neolituantai ir tai daug priklauso nuo vyresniųjų mūsų narių pastangų.

"Šioje korporacijoje jaunimas bręsta ir ugdomasi tautinėje ideologijoje. Baigęs mokslus ir norėdamas dalyvauti visuomeniniame gyvenime šio jaunimo nemažas skaičius stoja Sąjungon. Jo čia įsijungimas būtų dar gausesnis, jei vyktų tokių korporantų didesnis paraginimas", anot ALT S-gos pirmininko Teodoro Blinstrubo žodžių, pasakytų pradedant pareigas.

Tikime, kad šiame sukaktuviniame ALTS-gos seime matysime dar daugiau jaunųjų narių ne vien iš skyrių atstovų pranešimų girdėdami, bet ir matydami seime aktyviai įsijungusius į tautinį darbą, mūsų idėjos skleidimą ir Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Tad iki pasimatymo!

E. Čekienė

buvę akivaizdūs Lietuvoje, kaip kad yra tokių pat čia Amerikoje, Kanadoje ir paskiromis grupėmis kitur su savo pasaulėžiūros savitumu ir atskiru organizuotu pavaldumu. Tuo būdu tautininkas nėra tas pats, kas yra tautietis, kuriuo gali būti universalistas ar kosmopolitas. Tautininkai yra ta tautiečių dalis, kuri idealizuoja savo tautą, įtaigoja vertinti ir branginti savąją tautą, laikyti ją tokia gėrybe, kuriai geresnio pakaitalo šioj vargo ir asarų pakalnėj nėra.

Iš tokios pažiūros į tautą lyg savaimingai kyli iš tautininkų pats didysis reikalavimas -- tautos laisvo gyvenimo savoj savistovioj valstybėj. Tautininko verde valstybingumas yra įliedintas ir suliedintas taip, kad tarus vardą 'tautininkas', tuo pačiu suprantamas lietuvis su tautiškumo ir valstybiškumo sąmoningu nusistatymu savo ir savo tautos gerovei, garbingam gyvenimui.

Tautininkai dėl tokių savo nusistatymų ir jų vykdymo yra turėję mažesnių, didelių ir labai didelių priekaištų, peikiimų, net smerkimų iš peties. Tą visa jie yra išgyvenę su stipria doze išminties, kurios viena pagrindinių savybių yra ir kantrybė, ilgai trunkanti kantrybė. O iš to ir pasekmės -- neblogos, geros visiems.

Turim pasaulinės lietuvių bendruomenės organizaciją, kurios pagrindai yra tautiniai - valstybiniai, kur tautiškumo ir valstybingumo postulatą ne tik nebeigiamas bet priimtas visuotinu lietuvių mastu. Tautininkams tai yra didelė pagoda, nes prie taip suorganizuotos bendruomenės jie pritamą visu savo kūnu, pilnu glaudumu neprivalėdami nieko keisti savo ideologinėse pažiūrose, veikime ir visuotiname bendravime, ar bendradarbiavime. Tautininkai dalyvauja bendruomenėje nusemdami didelę energijos dalį nuo savos sodybos, nuo savo Sąjungos ir dėl to neboja, tartum elgtųsi pagal šviežiojo Vaižganto pavyzdį -- "bet tik tai eina bendram labui". Neboja net ir tada, kai pačiuose tautininkuose jau prieš kečius metus vienoje periferijos vietelėje buvo iškeltas toks svarstylinas klausimas: -- kaip išlikt tautininku išeivijoje?

Kai susirūpinimas atsiranda pačiuose tautininkuose, gal būtų dėl per didelių išlaidų bendram labai visos lietuviškos bendruomenės, tai tas rūpestis yra jų pačių ir jie neabejotinai ras išeitį, kad ir meška būtų pasotinta, ir avelė liktų sveika. Manau, tautininkai nesiduos išaikvojami iki to laipsnio, kad kas nors galėtų pasakyti -- jų jau nebėr, giedokim requiem... Aš tikiu į esamą tautininkuose galą esenciją, einan-

Antanas Diržys, Korp. Neo-Lithuania Filisterių Sąjungos pirmininkas.

čia iš gilių tautos gelmių, kuri nors ir garuoja, bet niekad neišgaruoja.

Kitas dalykas, ir tai jau skirtingas, kai tautininkams yra ieškomas bendruomenėje pagalys ir taikstomasi jiems suduoti iš išorės. Tada tautininkai turi būti budrūs. Šiuo metu kaip tik jie turėtų būti budrūs prieš pasikesinimą į jų įsisenėjimą įgytą vardą, kad jis nebūtų valkiojamas kam kaip ant seilių užaina.

Čia turiu omenyje dabar vykstantį dviejų mokslo daktarų dialogą.

Neminiu tų daktarų vardų, nei vietos, kur tas jų pasikalbėjimas vyksta, nes su visu atvirumu su jais bus pasikalbėta išsamiau kita proga.

Dabar tenoriui atkreipti dėmesį į tai, kad abu daktarai, nebūdami patys tautininkai, mato mūsų visuomenėje tam tikrą persigrupavimą ir, jų akimis, tai esąs skirstymasis į kabutėse imamus, "tautininkus" ir "valstybininkus". Esą, "pirmiesiems rūpinimasis tautine gyvybe faktiškai virsta abejingumu

(Nukelta į 4 psl.)

ŠIS BEI TAS

• V. Alksninio pasitilymas VLIKE glaudžiau ir veikliau bendrauti su ukrainiečiais -- nedelsiant vykdytinas. Mums, nedidelei tautai, reikia draugų savo sunkioje kovoje dėl laisvės: Ukraina gali būti pats nuširdžiausias bičiulis. Mums abejoms svarbu gintis nuo lenkų užmačių, kol jie tyko mūsų žemių. Beto, svetur gyvenant būtina patekti į vietines valdžios atstovybes, kad balsiau galėtume viešumoje prabilti ir dėl užgrobtų tėvynių. Bet paskirai mes nepajėgūs kandidatu praveisti, o draugai sudėjus balsus -- daug daugiau vilčių pasisekimi. Ukrainiečių tauta mums yra draugiška ir nuoširdi, be jokio veidmainingumo, o bendrame darbe ypatingai svarbu -- abipusis pasitikėjimas.

• Draugo kultūrinio priedo red. anuo kartu drąsokai supeikė perryškų dėmesį švietimui. O dabar (geg. 17 d.) vėl parodo tą patį neigiamą nusistatymą lituanistinio švietimo srityje, būtent: kadangi šie metai paskelbti švietimo ir šeimos metais, tai Draugo redaktorius pašiepia -- "gal tikyt vien tik tuščiųjų metų vardas"? Ir jis tuoj apsigręžia savon pusėn, girdi -- domėkimės menu, knyga, individualia knyryba, kad šiaip taip užsipildytų ir šie metai. O švietimo kultūros reikalo (ne vien mažus, bet juk reikia šviesti ir mūsų suaugėlius, kurie, fabrikų ir kt. darbuose užimti, nuo kultūros labai atsilieka) -- jis deja, šiems metams nepripažįsta.

• Žymus krikščionių demokratų (vidurinės kartos) žūlas A. Kasulaitis, išaiškindes komunizmo sukty gudrybių elementus ir taktiką, daro teisingą išvadą: "Išeivija privalo išvystyti savo strateginį planą ir taktinius metodus" ir dar priduria: "Kiek mažai mes komunizmą ir Sovietinę strategiją pažįstame!" Tikrai, mūsų kovos prieš okupantą sėkmingumui to itin trūksta. Turime gana aiškius principinius nusistatymus, tik jų pritaikymas praktiniuose atvejuose, konkrečiuose faktuose -- visai neišryškintas.

• K. Keblys (garsusis PLB Seimo prelegentas), teisindamasis Aidų redaktoriui, išsitaria: "Pavojų bendruomenei sudaro ne naujas kelių išsiskyrimas, bet mūsų amžinas nemokėjimas protingai elgtis, nuomonėms išsiskyrus". Čia tinka priežodis: iš kieno burnos -- tam pačiam ir ant galvos! Arba: Cure te ipsum. Ir šiame rašiny (maždaug 6 skilčių) K. Keblys nerodo didesnės pažangos, nes savo aklumą daugiausia kreipia į savotiškų "ekstremizmų" ieškojimą mūsų visuomenės tarpe. O mes tą terminą gerai pažįstame iš paraudusių amerikinių sluoksnių. Ir žinome, kad ta liga mums šiais laikais, ačiū Dievui, mažiausiai kenksminga. Daug daugiau žalos daro tautinis išsigimimas, savinaudos ambicijos, politinis neišmanymas, nukultūrijimas ir kt.

• Be to, K. Keblys vis dar tebesipainioja (nors ir pats jaučia, kad tai yra tik nesėkminga klampynė) su tais negudriai vieno filosofo įbruktais terminais mūsų visuomenę skirstyti: tautininkai ir valstybininkai. Kam mėginti sujauti visiškai aiškius terminus? Juk tautininkas -- tas vardas mums lig šiol gerai žinomas ir neabejotinas. Jis reiškia gausią ir šiandien mūsų visuomenėje gyvai besireiškiančią srovę, populiarią ir žymius kultūrinius darbus atliekančią, kad tiesiog keistas yra dabar kai kieno bandymas staugta tą vardą "pavogti" ir visai kitur prilipinti.

Antra, mūsų kalba yra tokia turtinga, lanksti ir darybinė, kad reikiant visuomet lengva susirasti naują terminą naujai sąvokai nusakyti. Gi ypač jaunesnės kartos šviesuoliams nepridera vienvyresniųjų nuaustom juostom puošti, bet pravartu kas kartas nuosavus ornamentus pasigaminti. Niekio blogo būtų, kad filosofai nepavyko gerus terminus surasti, bet blogiau, kai kiti tą nevykėlį bandymą atkakliai tebekartoja.

SKIRPSTAS

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos sukaktuviniam seimui rengti komitetas. Sėdi iš kairės: A. Jurgėla, pirmininkas dr. A. Budreckis, E. Čekienė, A.S. Trečiokas, Stovi: J. Sirusas ir dail. J. Bagdonas. Nuotraukoje trūksta p. Sparausko.

GEGUŽĖS MĖNESI...

E. A. BARTKUS

... prieš dvidešimt metų atvykau į Ameriką, tiesiai į Chicagą. Norėdami susipažinti ir susišinoti su Amerikos lietuviais bendraminčiais, sekancią dieną mudu su tėvu susiradome Margutyje. Paaškęjo, kad esame pataikę labai patogų laiką, mat už poros dienų buvo šaukiamas Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Chicagos skyriaus steigiamasis susirinkimas. Maloniai priėmėme kvietimus jame dalyvauti.

Tokiu būdu, gyvendamas Amerikoje pirmą savaitę, jau susipažinau su eile taurių Amerikos lietuvių, tautininkų, su kuriais ir surišau savo visuomeninio gyvenimo dvidešimtmetį. Tienaujai mano susipažintieji žmonės, kuriuos tik iš labai toli buvau girdėjęs, nuoširdžiai ir šiltai sutiko mudu ir bendravo su mumis. Tai buvo: Oliai, Kazanauskai, Rudokai, Biežiai, Lapinskai, Vagnagaitienė, Bačiūnai ir visa eilė kitų. Gaila, ne vieną jų jau pasiėmė amžinybė. Bet mintys, gy-

venimo samprata padarė didelę įtaką imaneirmano ateitį. Visatai liekasi manyje neišdildomai. Man didelę nuostabą darė jų nenuilstamas siejimas lietuviškais reikalais, įvairūs darbai lietuviškame ir tautiniame bare. Juk Antanas Olis -- čia gimęs ir mokslininkas, Lietuvos savo akimis nematęs, buvo tauresnis patriotas, negu daugelis Lietuvoje

dojimą.

Gera prisimenu anuometu rengtuosius sąskrydžius Washington, D.C. Teko ne tik juose dalyvauti, bet ir darbu ar ryšių sudarymu prisidėti prie sąskrydžių rengimo. Menu, kaip popaskutinio sąskrydžio Oliai ir Bačiūnai išvyko atosotų. Pirmame po jų atostogų susitikime, pradedada pokalbis apie naujos ALTS valdybos sudė-

Inž. Eugenijus Bartkus, buvęs Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkas.

TAUTININKAI SEIMO PAUNKSMĖJ

(Atkelta iš 3 psl.)

Lietuvos valstybinei nepriklausomybei. Priešingai, antriesiems rūpinimasis laisvės kova faktiškai virsta abejingumu savo pačių tautinei gyvybei".

Ar šis sakomas faktas yra teisybė atremta į tikrovę, bus patikrinta kitą kartą. Dabar tenoriu pastebėti tik tiek, kad tautininkų ir valstybininkų ėmimas į kabutes, atradimas tokių naujų adeptų, tariamai, mūsų visose srovėse, skyrimas tautininkų vardo tokiems kurie niekad jais nebuvo ir nėra, o tuo pačiu aiškus suponavimas, kad ir pačiuose tautininkuose esama persigrupavimo į neo-tautininkus ir neo-valstybininkus -- yra neatsargus, o gal, ir neatsakingas semantikos turinimas. Noras tautininko vardą paversti kažkokia neigiamybe, noras į tą vardą įvesti šiandien ekskluzivizmą, o gal jau rytoj ir ekstremizmą, yra fenomenas šių dienų, kai tikrieji tautininkai -- tautininkai nesuskilę ir nesuaižęję renkasi Seimam.

Tas tariamas mūsų visuomenėje persigrupavimas buvo paskelbtas Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seime pernai. Paskelbtas buvo iškilmingame posėdyje, skambiai iš tribūnos. Tautininkai rinkdamiesi į savo Seimą šiais metais, be abejo, tokiems dalykams neduos iškilmingumo. Tam vieta bus Seimo paunksmėj.

Bronius K. Balutis -- kadaį yra sakęs visiems -- "geras vardas yra didelis turtas". Jį saugot reikia nuo praradimo ir gint nuo pagrobimo.

gimusiųjų ir ten mokslus ėjusiųjų. Savo ruožtu Oliui visa tai netrukė būti geru amerikiečiu ir prakiliu šio krašto piliečiu. Kazanausko grynūtė lietuviškoji kalba iššaukdavo manyje pasigėrėjimą, Rudokas mokėjo daugiau lietuviškų dainų, žodžių ir melodijų, negu aš, Bačiūno melė lietuviškai spaudai ir knygai, Biežio neišsenkanti energija dirbti su lietuviškuoju atžalynu -- buvo ir tebėra gražūs pavyzdžiai mums visiems!

Buvau išrinktas į ALTS Chicagos skyriaus valdybą -- sekretoriumi, o vėliau, kitais metais -- pirmininku. Taip gavosi nuolatinis bendradarbiavimas, mintimis keitimasis su chigagieškiais tautininkais. Tai sudarė man didelį malonumą ir patrauklų darbo laisvalaikio sunau-

ti, galimus kandidatus. -- Eugenijau, ką rinksi į sąjungos pirmininkus? -- klausia mane Olis.

-- Iš kur aš galiu žinoti, -- galvoju sau, bet bandau spėti, vadinu keletą pavardžių. Nepataikau. Pagaliau, švelniai šypsodamasis, pratarė J. Bačiūnas -- Tu esi būsime pirmininkas! Sumišau ir gyniausi šio posto. Visi iki šiol buvę pirmininkai, to paties Bačiūno žodžiais tariant buvo pilnai nunokę jaunuoliai. Man tik 33 metai. Mano atsikabinėjimas jų neitkino. Clevelande įvykusiame suvažiavime buvau išrinktas penktuoju sąjungos pirmininku; po Olis, Colney, Lapinsko ir Biežio.

Keturi metai (dvi kadencijos) pralėkė, tarytum karuselėje sėdint. Beveik kiekvieną savait-

Du buvę ALTS-gos pirmininkai adv. Vytautas Abraitis ir inž. Eugenijus Bartkus, seime Detroite.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos garbės narys ir pirmasis Vilties Draugijos valdybos pirmininkas a.a. Juozas Bačiūnas ir Ponia.

galį buvovadavau kitame mieste, turėdavau galimybes susitikti ir pasitarti, susipažinti veiks visais JAV lietuvišais tautininkais. Ir tuo naudojaisi. Šiandien su dideliu malonumu žvelgiu į anas dienas. Taip ir slenka akyse bei mintyse vaizdai, veidai, kai kurios pokalbių temos... Mielieji pokalbininkai: Ginkai, Abraičiai, Čeledinas, Gediminai, Simsai, Trečiokai, Tamošaičiai, Židriai, Karpiai, Klinga, Narvydas, Rastenai, Kasmauskas, De Rosa, Waitek... ir daugelis kitų vardų. Plius naujai atvykusieji ir beatvykę iš Europos: Visi šie asmenys likosi man ir šiandien mielais bičiuliais.

Būdamas sąjungos pirmininku turėjau daug malonių išgyvenimų, pav. Tautinį Seimą New Yorko organizuojant ir jį pravedant, Vilties draugijos kapitalui sutelkti vajų vykdant, davusi Dirvai per 25,000 dolerių, įvairios pramogos, šventės skyriuose ir kt. Lankydams Los Angeles, susipažinau su Danguole Pulkaunikaite, aktyvia skaučių vadove, radijo valandėlės dalyve ir pasikviečiau ją į Chicagą, kaip savo žmoną.

Vienas ano meto nemalonių prisiminimų likosi Vienybės konfliktas su New Yorko skyrių pirmininkais. Labai sunkias dienas išgyvenau, netekus A. Olis. Menu tą patį mirties vakarą

Dr. Steponas Biežis, buvęs Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkas, neseniai atšventęs 80 metų amžiaus sukaktį.

turėjau kalbėti per Margučio radiją. Raštu paruošta kalba nešinas, nuvykau į radijo stoties studiją, išangos sakinius ištarus, pradėjo balsas virpėti ir silpnėti, kad tik tepajėgiau paskaityti pabaigą. Taip iš ilgokos mano paruoštos kalbos, išėjo labai trumpa ir neišbaigta. Po šio pergyvenimo, vengiu panašiais sunkiais atvejais eiti prie kalbėtojo stalo. Bet juk to negalima atsisakyti. Taip būdamas sąjungos pirmininku palydėjau į amžinybę, man labai artimus ir mielus bendradarbius: sąjungos vicepirmininką dr. J. Paplėną, Petrą Glemžą, dr. Steponą Stankų ir eilę kitų.

Oliui iš mūsų tarpo išsiskyrus, buvau ALTS deleguotas atstovu į Amerikos Lietuvių Tarybą. Tebesirūpinu šios organizacijos darbais iki šiol. Paskutinius dvejus metus vežu sunkias, atsakomingas, bet drauge labai nedėkingas pirminko pareigas.

Į Dirvos bendradarbio klausimą, ką man yra davusi ALTS, sunkoka trumpai viską susumuoti ir atsakyti. Trumpai atsakant -- labai daug. Keli momentai yra visiškai aiškūs: sąjunga ir rūpesčiai jos eilėse, man davė daug daug ma-

lonių pažinčių ir artimų draugų visuose plačiosios Amerikos miestuose, bendravimas su jais visais išugdė savi mi didesni pasitikėjimą, o taip pat, galiu tarti, išmokė organizacijos darbą dirbti, administruoti... Sąjungos dėka, susidarė man daug pažinčių JAV politinėje ir kultūrinėje sferoje. Mano didelis noras, kvietimas ir linkėjimas, kad kuo daugiau mūsų jaunų žmonių turėtų laimės ir progų įsijungti į visuomeninių gretas ir nuoširdžiai rūpindamiesi bendraisiais reikalais padėti kitiems ir ugdyti save.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

GRAŽI IR VERTINGA DOVANA

Vyriški šveicariški HY MOSER 18 karatų aukso, 25 akmenų, automatiški, kalendorius, incabloc laikrodžiai, naujausios gamybos ir mados, parduodami labai žemomis kainomis su garantija. Dėl katalogų ir kitų informacijų rašyti:

S. V. STARAS — IMPORTER,
23 Mendon St.,
Worcester, Mass. 01604

ŽVILGSNIS Į 20 METŲ TAUTININKŲ PRAEITĮ

Kazys S. Karpius

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos įsteigimas, kurios 20 metų sukaktį dabar minim, įvyko tame pačiame mieste, New Yorke, ir visai arti tos datos: 1949 metais seimas buvo gegužės 22-23 dd.; šiomet -- 30-31 d.d.

Originaliai, 1949 metų seimą buvo nutarta rengti gegužės 6-7 dd. Bet Dirvos bal. 22 d. numeryje pasirodė štai kas: "Didžioji Lietuvių Meno Paroda pakeliui į Ameriką! Todėl Seimas nukeliamas į geg. 22-23 dd."

Kalbamai parodai eksponatai iš Hanau stovyklos buvo pasiųsti į Bremeną uostą ir laivas turėjo pasiekti New Yorką gegužės 2 d. Seimui rengti komitetas susimąstė: laivas gali pavėluoti ir parodą paruošti gegužės 6-tai dienai gali nepavykti, tad seimo laiką perkėlė į gegužės 14-15 dd.

Iš Clevelando komitetas gavo priekaištą, kad seimas pakenks Dirvos vakarui gegužės 15 d... Bet Dirvos laimei, seimui rengti komiteto pirmininkas A. Olis visame New Yorke nerado viešbučio seimui gegužės 14-15 dd.

Kai buvo paskelbta, kad seimas įvyks gegužės 22-23 dd., detroitiečiai pradėjo bartis, kad seimas pakenks jų rengiamam koncertui gegužės 23 d. (Dirviečiai buvo sutikę savo vakarą nukelti iš 15-tos. Detroitiečiams irgi prisiėjo pasiaukoti. Kiekviena maža grupelė visada laikė save labai svarbia...)

Ne tik tremtinių mums siunčiama paroda nulėmė seimo dienas.

Tautiniai vienminčiai tremtyje nulėmė ir dabartinės stiprios tautinės politinės organizacijos įsteigimą, savotiška prasme.

VARŽYBOS SU ALT

Čia prisieina paminėti ALT, LVS ir tą laikotarpį, ką kitais atvejais esu aprašęs, nes nuo ALT ir LVS priklausė ALTS įsteigimas.

Prezidentas A. Smetona atvyko į JAV 1941 m. kovo 10 d. -- tas kuris, kaip ALT vadovybėje tada buvęs asmenys skelbė, "Amerikoje nepageidaujamas, jis čia turįs prastą vardą".

Amerikos Lietuvių Tarybos vadai savo spaudoje tęsė Lietuvos prezidento šmeižimą, dėl jau žinomo 1926 metų gruodžio 17 d. įvykio Kaune. Ponui Smetonai į Ameriką atvykus, savo šmeižtus padidino. Dėl tų šmeižtų, pasitaręs su p. Prezidentu, tautininkai atstovai iš ALT išėjo.

Nors ALT vadai svarbia savo veiklos dalimi laikė Lietuvos prezidento niekinimą, jie samprotavo, kad tautininkai ALT vis tik privalo būti, gal tam, kad atrodytų jog ir tautininkams p. Smetona čia "nepageidaujamas", taigi mane už pasitraukimą, ALT pirmi-

ninko L. Šimučio redaguojamas Draugas pavadino ... "piemeniu" ... (Tai vienas jų kovos prieš tautininkus.)

1941 metų pavasarį Tabor Farmoje suvažia-

Kazys S. Karpius, buvęs ilgametis Dirvos redaktorius ir leidėjas, vienas iš aktyviausių tautinės srovės veikėjų veteranų Amerikoje.

vę tautininkai įsteigė Lietuvai Vaduoti Sąjungą, turėdami Lietuvos prezidentą savo tautos trečdaliao išeivijoje, dirbti Lietuvos laisvinimo srityje, kai ALT vadai, savindamiesi tas pareigas užsiėmė tik tautininkų ir p. Smetonos šmeižimu.

ATGARSIAI IŠ TREMTIES

Nežiūrint LVS vaisingos veiklos ir visuomenės gausaus rėmimo, ALT vadų spaudai (ir gal asmeniniais laiškais) pavyko įtikinti kelis mūsų vienminčius tremtyje, kad LVS "ardo", "kenkia" Lietuvos laisvinimo darbui išeivijoje. Pradėjom gauti iš kai kurių pabarimus dėl to ir patarimus grįžti į ALT bendrai visų srovių veiklai.

Grįžimo kelias buvo labai vingiuotas. ALT vadamams tautininkų grįžimas būtų reiškė paliauti šmeižtus; jiems maloniau buvo tęsti kaltinimą dėl negrįžimo ir kartoti šmeižtus dėl to 1926 metų įvykio.

Tada tautininkai jau turėjo savo politinę organizaciją, įsteigtą 1940 metais, Am. Liet. Tautininkų Centrą; jis globojo LVS ir A.L. Misiją, LVS šaką dirbančią amerikiečių tarpe. Visas tas tris grupes sudarė tie patys tautininkai, sutartinai dirbdami.

Pasikeisdami laiškais su vienminčiais tremtyje LVS ir ALTC vadai pradėjo gvildinti į ALT grįžimo klausimą.

Tos trys tautininkų grupės ėmė rimtai tartis apie į ALT grįžimą po 1948 metų LVS seimo, pirmininku išrinkus Dr. M.J. Colney, tuo patim galvojant apie įsteigimą savo stiprios politinės organizacijos. Štai kaip tai išreiškė ALT Centro pirmininkas Vytautas Abraitis Dirvoje (bal. 22):

"Lietuvių tautinė srovė Amerikoje yra sena, bet pilnesnis ir aiškes-

nis jos pasireiškimas prasidėjo tik nuo 1941 metų, kada įsisteigė Lietuvai Vaduoti Sąjunga ir Am. Liet. Misija. Kol tautinė srovė dirbo atskirai Lietuvos laisvinimo darbą tol, mano supratimu, ir Lietuvai Vaduoti Sąjunga ir A.L. Misija pateisino savo atskirą buvimą. Bet dabar, tautinei srovei įstojus lygia-teisiu nariu į ALT, tų dviejų organizacijų veikla pasidarė nereikalinga. Tuo pačiu reikalus sujungti visas tautinės srovės jėgas į vieną organizaciją".

Iš Tautininkų Centro pusės niekas nė žodžiu neužsiminė, kad politinę organizaciją jau turim, visi siekė konaujo -- kas ir pavyko sukurti.

BENDRAS DARBAS SU TREMTINIAIS

1948 metų pabaigą ir 1949 metų pradžioje jau pradėjo atvykti vienas po kito vienminčiai iš tremties. Su jais vyko pasitarimai apie tų trijų grupių likvidavimą, sujungimą į vieną. A. Oliui pasiūlius pavadinimą -- Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, veik vienbalsiai priimta, ir tas vardas buvo pasiūlytas seimui -- ir priimtas. Naujieji įsijungė ir į seimo rengimo darbą.

Grįžtant prie tos iš tremties atsiunčiamos parodos, A. Olis rodė didžiausio susirūpinimo ją, nors Chicagoje gyvenamas, tampė siūlyti New Yorke, kad jokie kaštai, nei muitinė, parodos eksponatų įvežimą nesutrukdytų. Jo noras buvo tokią nepaprastą naujėnė amerikiečiams parodyti tautininkų globoje pirmiausia, ir seimo metu išreklamuoti. Jo sumanumu ir pastangomis, parodos atidaryme dalyvavo ministras St. Lozraitis iš Romos ir New Yorko kardinolas Spellman.

ŽYMESNIEJI TUOMETINIAI DARBUOTOJAI

Seimui rengti komitete darbavosi, greta pirmininko A. Olio, šie: LVS valdybos pirmininkas Dr. M.J. Colney, sekretorius K. S. Karpius, A.S. Trečiokas, Juozas Ginkus, Juozas Tysliava ir iš naujųjų Vincas Rastenis, B. Dirmeikis, Vl. Vijeikis; kooperavo Julius Smetona, Jadvyga Tubelienė, Liet. Tautinio Sąjūdžio D. Adomaitis ir kiti.

Seimo atstovų ir tautininkų tarpe buvo šie įvairių kolonijų veikėjai: Dr. S. T. Tamošaitis, Vytautas Abraitis su ponija, Marija Sims, Stefanija Č. Douvan, A.M. Augūnas, Dr. St. Biežis ir ponija, Juozas J. Bačiūnas, J.C. Baltus, Verona Olienė, W.M. Chase (Čekanauskas), K. Demikis, J.L. Kasmauskas, V.A. Kersevičius, Petras Lalas, Antanas Lapinskas ir ponija, Pranas Pūkas, Nadas ir Julė Rasteniai, Ks. ir Marijo-na Strumskiai, Jurgis La-

Dabartinė Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos valdyba. Stovi iš kairės: išdininkas Kazimieras Počius, I vicepirmininkas inž. Vaclovas Mažeika, sekretorė Bronė Paplėnienė, pirmininkas Teodoras Blinstrubas ir II vicepirmininkas Mečys Valiukėnas.

Lie paliko mums pavyzdingos veiklos sektinus pėdsakus

Jonas Jurkūnas

Jau dvidešimt metų praslinko kai šiame krašte gyvenantieji tautinės minties lietuviai, nepamirštamo, didelio kultūrinio prasiveržimo, Lietuvių Dailininkų Parodos New Yorke ženkle susibūrė į vieną Amerikos Lietuvių Tautinę Sąjungą.

Toji paroda suorgani-

kalais -- pirmininkaujant adv. A. Lapinskui.

1956 metais Washington D.C. lietuvių sąskrydis su liaudies meno paroda ir didele menine programa įjungiant plačiai ir lietuviškąją jaunimą -- pirmininkaujant dr. St. Biežiui.

Vajus lietuviškam spausdintam žodžiui pa-

Inž. Jonas Jurkūnas, buvęs Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkas.

zuota (1949 m.) a.a. Antano Olio pastangomis nebuvo vienintėlis Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos prasiveržimas.

1955 metais Washington D.C. 700 metų Lietuvos Valstybės įkūrimo paminėjimas, supažindinęs Amerikos valdžios sluoksnius su lietuviškąja problema ir su lietuviškosios bylos rei-

piskas, Jonas Tareila, Jonas ir Ona Valaičiai; Dr. B.K. Vencius, Pranė Lapienė; Zigmas Jankauskas, M.M. Šlikas, W.F. Laukaitis, J. Kralikauskas, Ona Karpinė ir daugel eilinių kolonijų atstovų.

Adv. Antanas Lapinskas, buvęs Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkas.

jant E. Bartkui.

Pirmojo ir ketvirtojo Lietuvos Prezidento Antano Smetonos monografija, parašyta A. Merkelio. Jos išleidimas pareikalavo kelių metų darbo ir didelio rūpesčio. Tai veiklas vaizduojančios ne tik prezidento, bet kartu ir ištisos epochos istoriją. Monografija išleista pirmininkaujant Vyt. Abraičiui.

Šie didieji Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos prasiveržimai liks ateities gražiu pavyzdžiu kaip galima rasti sintezę kultūrinio ir politinio darbo baruose. Ties prasiveržimai skatins visus tautinės minties bičiulius jungtis darbams kurie ir ateityje išliks reikšmės.

remti vykęs 1957, 58 metais sustiprinęs mūsų spaudą -- pirmininkau-

Maloniai kviečiame dalyvauti Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos dvidešimtmečio sukaustuiniame seime, š. m. gegužės 30 ir 31 d.d. New Yorke, N. Y. (Roosevelt Hotel, Madison & 45th Street). Seimo atidarymas ir iškilmingojo posėdžio pradžia -- gegužės 30 d., pirmą val. p. p.

Seimas peržvelgs mūsų, lietuvių, kelius ir būdus Lietuvos nepriklausomybei atstatyti bei lietuvių išlaikyti, o taip pat sieks tautinės srovės greito didesnės darnos ir darbo barų ryškinimo.

Taip pat esate laukiami seimui pagerbti new-yorkiečių rengiamame bankete, gegužės 31 d., tame pat Roosevelt Hotel. Pradžią 8 val. vak.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos
Valdyba

Antanas Juodvalkis

VILTIS

Antanas Juodvalkis

VILTIES d-jos valdyba painformavo savo narius apie įvykdytus darbus ir kviečia dalyvauti dvimetiniame narių suvažiavime, įvykstančiame New Yorke, tuojaupo Tautinės S-gos seimo.

Jau eilė metų, kaip VILTIES d-jos suvažiavimai įvyksta Sąjungos seimų metu. Taip daryti yra ne tik praktiška, bet ir tikslinga. Šios dvi organizacijos yra taip tarpiai viena su kita susijusios, galimas sakyti, tiesiog suaugusios, kaip Siamio dvyniai, kad net chirurgo peilis negalėtų jų išskirti, nesužalojus abiejų veiklos.

Vargiai ar galima tiksliai įvertinti VILTIES d-jos atliekamą kultūrinį darbą Amerikos lietuvių gyvenime. Jos leidžiamas laikraštis DIRVA, lietuviškos knygos ir kitokie leidiniai, lanko ne vieną lietuvišką šeimą, žadina lietuvių prieaugančioje kartoje, skatina visus išlikti lietuviais ir nepamiršti savojo krašto, bei politinę priespaudą nešančią savo tėvynę.

Kiekvienas kultūrinis darbas, dažniausiai, yra nedėkingas. Čia reikia pastovių ir kantrių darbininkų. Jie mažiausiai reklamuoja spaudoje, visuomenėje, bet daugiausiai įdeda darbo ir pasišventimo be tinkamo atlyginimo ar pagarbos. Kai gerai padaroma, tai niekas neužsimena, nes taip reikia, taip yra natūralu, bet jei suklystama, tai tada visi, kaip pabaidytos širšės, puola ir priekabiauja.

VILTIES valdyba, du metus sąžiningaiėjusi savo pareigas, patieks apyskaitą suvažiavimui

siminti, kad šių dienų sąlygose leisti laikraštį ar knygas yra sunkus ir tik pasišventėlių atliekamas darbas. Revizijos komisija savo akte išskiria du valdybos narius: Kazį Karpių ir Vincą Juodvalkį, kurie dirbdami be atlyginimo, labai daug pagelbsti VILTIES d-jai. Pirmininkas Aleksas Laikūnas, nors atskirai ir nepamirėtas, atrodo, VILTIES rūpesčiais gyvena ir visą laiką atidavė tik jai.

Ruošdamiesi VILTIES suvažiavimui, būkime nors ir kritiški, bet ir pakankamai apdairūs, kad VILTIS, o su ja ir DIRVA, ir toliau liktų lietuvių ugdymo ir tautinės minties skleidimo sargyboje, kaip iki šiol yra buvusi.

NEPAMIRŠKIME TAUTINĖS SPAUDOS

Antanas Senikas

Antanas Senikas, Vilties Draugijos valdybos vicepirmininkas.

Pažvelgęs į mūsų spaudoje skelbiamus įvairiose lietuvių kolonijose parengimų kalendorius ir vėliau jų sekmingai praėjusių parengimų aprašymus, pamatai ir įsitikini kokią gilią ir plačią darbo vagą, kaip svarbų ir didelį įnašą lietuvių spauda deda į savo tautos kultūrinį lobyną, į jos gyvumo išvijoje palaikymą, kultūrinių vertybių kūrimą ir jų skleidimą visuomeni, į lietuvių testinumo palaikymą ir Lietuvos laisvinimą.

Didžios pagarbos verti visi minėtų parengimų iniciatoriai, organizatoriai, įvairių draugijų steigėjai ir jų planų vykdytojai. Jie daug pažvelgę į visus mūsų fondus matome, kad vienu iš jų išdai lėčiau, kitų sparčiau auga. Organizacijos vienos gyviau, kitos lėčiau veikia, o tai pa-reina nuo to, kiek spauda jiems patarnauja. Žinoma, lietuviško gyvenimo judėjimas daug pareina nuo vadovybių sumanymo ir savo pareigų supratimo, bet pažvelgęs į spaudos puslapius įsitikini, kad už visų atliekamus tautinius darbus didžiausias, svarbiausias ir galingiausias lietuvių išvijos veiksnys yra SPAUDA, kuriai sustojus veikti greit ištuštėtų visų mūsų fondų išdai, ištuštėtų parengimų salės ir susilpnėtų mūmuse Lietuvos laisvės idėja.

Tačiau, ar dažnai mes apie tai pagalvojame, ar tą spaudos reikšmę įvertiname? Turime Vilties Draugijos leidžiamą tautinės minties laikraštį DIRVĄ kuria rūpintis yra mūsų visų pareiga: telkti lėšas, didinti Vilties draugijos įnašus, naujų narių

Tautininkas visuomeninio gyvenimo kelyje

VYTAUTAS KASNIŪNAS

jai ir idealogai, save kadise vadinėsi tautiečiais, tautininkai, gerbė šį vardą ir juo didžiau vėsi, norėdami apjungti eilę tautinės minties organizacijų, kurios vadinosi įvairiais vardais ir sukūrė naują sąjungos vardą, lygiai kaip Vokietijoje gyvendami tautininkai susibūrė į Lietuvių Tautinį Sąjūdį.

Žurnalistas Vytautas Kasniūnas.

Kiek gili žodžio tautininkas sąvoka yra rodo ir tai, kad tiek Amerikoje gimę ar ilgiau šiame krašte gyvenę, tiek naujai atvykusieji sutartinai dirba, nebuvo nėra ir nebus skaldymo si, trinties. Vienu ar kitu klausimu kilęs nuomonių skirtumas rodo tik gyvasties ženklą, kad medyje žydį žiedai atneštų geresnių vaisių.

Ir tie jaunieji akademikai, kurie taip gausiai jungiasi į Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos narių eiles rodo, kad mūsųose tautinė mintis gyva, jog tautinis ugdymas klestės. Pasirinkę savo visuomeninio gyvenimo kelrodžiu Tautinę Sąjungą, jie prieš akis turi paveiklo rėmus, ištemptą baltą drobę ir dažus. Jie bus naujieji kūrėjai tautinio paveikslo, kuriame išryškės savitas stilius, jaunojo lietuvių idealisto polėkia.

Čia, kartu veikdami su vyresniojo amžiaus vieningais, natūralu, kad jie kurį laiką dairosi, ligi įsijungia į aktyvią veiklą. Bet jų noras bendrauti, talkinti yra nuosirdus. Jie nenori griauti, bet statyti, kurti, dirbti. Tai lietuviško visuomeninio gyvenimo savanoriai, atsinešę patirtį iš akademinių organizacijų veiklos. Jie mielai ir noriai jungiasi į bendrines organizacijas kaip Balfą bei ALT. Nesaistą su praeities įvykiais, savitus nesantaikos laikus, jie yra tie jaunieji tautininkai, kurie, pamilę šį žodį, prieš akis turi ilgos dešimtmečius, o su jais didės patirtis ir meilė, idealizmas ir sumanumas. Jis bus ir tas pažadėtasis žodis kelyje į laisvą Lietuvą.

Jeį jaunosius akademikus nuo mūsų skiria netolimos praeities išgyvenimai, daugiau ar

mažiau asmeniniai, tai mus tampriai riša istorinė praeitis, ypatingai Lietuvos atgimimo laikotarpis, kada ėmėsi kristalizuotis tautinė mintis ir idėja, pradėjo reikštis visuomeniniame darbe švitytį savo pavyzdžiu tautininkų ideologai.

Vaikai, kurie myli ir gerbia savo tėvus, jais didžiujosi, stato sau pavyzdžiu ir jungdami savo šeimos praeitį su dabartimi, suranda aukso vidurio kelią. Jie nepasiduoda lengvai mes-tai naujai idėjai, kuri staiga suliepsnojusi, vėjo kurstoma, vėjui palieka ir pelenus išbarstyti.

Tokie, įsijungę į mūsų visuomeninį gyvenimą, ateina su išgalvota idėja, kuri paprastai būna teigiama, atitinkanti daugumos nuomonei.

Nieko nėra lengvesnio kaip viską niekinti ir garsiai rekti, kad tik mano žodžiai yra geriausi, mano nuomonė geniališka. Ir taip jie verčiasi kūliais per galvas šaukdami, kad nėra laisvės mūsų visuomeniniame gyvenime, kad niekas jų nesupranta. Jie net drįsta tėvus kaltinti, patys tiesdami savo priešui ranką. Jie juokiasi iš visų, lyg cirko artistai nusidažę veidus, norėdami išgyventi trumpą džiaugsmo valandėlę.

Reikia džiaugtis, kad jaunieji tautininkai, įsijungę į visuomeninį gyvenimą gražiai bendrauja su vyresniais. Jie geba jungti praeitį su dabartimi, jiems tėvų žemės laisvės idėja yra viena iš pagrindinių veiklos uždavinių, o lietuvių ugdymas kasdieninio gyvenimo švyturys.

LIETUVIŠKA VASARVIETĖ BANGA

- Prie Atlanto vandenyno, Golfo srovės šildomo gar-saus Craigville Beach.
- Patogūs kambariai ir atskiri namukai, kur patiems galima gamintis valgi.
- Skanūs lietuviški valgiai.
- Grynas pušų oras ir rami vietovė poilsiui.
- Svečiams be nuosavų automobilių — transportacija į ir iš paplūdimio.
- Šalia "Bangos" randasi ežeras su paplūdimiu. Žuvasi-mo mėgėjams yra laivelis.
- Norintieji puikiai praleisti atostogas prašomi su užsaky-mais kreiptis šiuo adresu:

A. Pakštienė,

BANGA,
Box 188, Centerville,
Cape Cod, Mass.
Tel. (617) 775-4633

HELP WANTED MALE

DIESEL MECHANICS

Qualified in all phases of repair of road tractors with Cummins and Detroit Diesel engine. Guaranteed work week. Top pay. Clean, modern shop and many fringe benefits. Apply at Garage

Associated Truck
Lines Inc.

3685 Central, Detroit, Mich.
(313) 843-7988
An Equal Opportunity Employer (38-47)

Aleksas Laikūnas, dabartinis Vilties Draugijos valdybos pirmi-ninkas, šiose pareigose išbuves dvi kadencijas.

Uosio Juodvalkio nuotrauka

TAUTIŠKUMAS IR SIEKIAI

Tautiškumas gimė, kai tautos sąmoningumas ir solidarumas išsivystė. Tautos kultūrai davė kryptį ir gerovei laidavo tautinė valstybė, per kurią tautiškumas apipavidalino tautos siekius bei gajumą. Savo prigimtyje tautiškumas yra demokratiškas, nes grindžia valstybingumą tautos suverenumu. Tautos apsisprendimo teisė yra tautinės valstybės pamatas. Esmėje šis principas yra humaniškas, nes be apsisprendimo teisės, kitos žmogaus teisės (asmens laisvės, teisingumas) neturi garantijų.

Šių dienų tautiškumas arba nacionalizmas ramstosi asmenybe, visuomene, tauta, valstybe ir demokratija.

I. ASMENYBĖ

Asmuo yra protingos prigimties atskira būtybė. Vienas tik žmogus pasaulyje turi asmens rangą, nes tik jis vienas turi protą. Iš to kyla nelygstama žmogaus vertė: kiekvienas žmogus turi teisę į savigarbą.

Pagal šią idealą žmogus nėra nei gamybos įrankis, nei visuomenės nužemintas tarnas. Jis yra laisva ir kūrybinga būtybė.

Žmogų valdo kūrybinga nuojauta ir noras per savo kūrybą — ar tai būtų mokslinė, meninė, ūkinė ar net ir amatinė kūryba — įsiamžinti ir artėti prie tobulybės ir paguodos. Įsigyjant patyrimo, žmogus nenori būti trukdomas kūrimosi eigoje.

Idealus žmogus išlavintas ta prasme, kad jisai nuvokia, kas jis yra ir koks jo pašaukimas. Štai, žinodamas savo buities pilną reikšmę, jis sutvarko, savo buities galutinio siekimo švietimo, visą gyvenimą ir išsilavinimą visais savo gabumais atsiekti pilniausią gyvenimą. Kultūra, ypač artima ir savita tautos kultūra, yra visų žmogaus sugebėjimų plėtra dvasinėje srityje. Kultūra ne tiek mokslo kiekybė, kiek mokslo kokybė. Kultūra sudaro sąlygas žmogui rasti savo vietą visuomenėje.

Kiekvienas turi teisę išsivystyti pagal nuosavus gabumus; tai yra prigimties teisės sprendimas.

II. VISUOMENĖ

Visuomeninis bendradarbiavimas yra pareiga, nes visi, kaip asmenybės, turi tas pačias pagrindines teises, pareigas ir likimą; visi turi lygią naudą iš bendradarbiavimo. Visuomeninis gyvenimas turėtų būti pagrįstas solidarumu, ne išnaudojimu: žmogus ne priemonė. Visuomenė talkina asmeniui ir asmui visuomenei.

Visuomenės santvarka grindžiama skirtingų visuomeninių pradų ir veiksmų savitarpio priklausomybe, daugybės vienybe. Būdavaujant bendros gerovės idealu, skelbiama trejopa savitarpio priklausomybė, būtent: asmens visuomenei, visuomenės asmeniui ir asmenų bei grupių vieni kitiems.

Kitaip sakant, visuomenės laisvės sąvoka atmeta kolektyvizmą (kaip antai, sovietinio komunizmo) bei individualizmą (kaip pvz.: ekonominio liberalizmo ir anarichizmo) kraštutinius. Kiekvienas asmuo turi laisvę apsispręsti ir veikti. Bet ši laisvė suvokiama dorovės principų bei visuomenės gerovės atžvilgiu. Šiuo atžvilgiu laisvė yra esminis elementas, tas branduolys, kuriame atspindi žmogaus dvasinės ir fizinės

ALGIRDAS BUDRECKIS

pusės bei jų papildymas vienos kitos.

Visa visuomeninė veikla privalo orientuotis taip, kad asmenybės galėtų susiformuoti pagal tam tikras idealines kryptis ir įsigyti tam tikras socialines specialybes. Šitos idealios asmenybės privalo susiburti socialinėje struktūroje, kurios apimtį leisti visų dydžių bendruomenės junginiams (nuo šeimos ligi tautinės santaikos) atsakingai išsivystyti.

Dr. A. Budreckis, ALTS-gos sukurtiniam seimui rengti komiteto pirmininkas.

III. TAUTA

Tautos suverenumo idėjos iškilimas yra nuosekli nelygstama asmens vertinimo sampratos išvada. Pripažįstant asmens nelygstamą dorinį vertingumą, jo laisvę ir apsisprendimą, negalima nepripažinti nepriklausomybės ir tautinei individualybei, nes asmuo ir tauta yra neatskiriami ta prasme, kad kiekvienas žmogus yra ne tik bendrosios žmonijos narys, bet ir savosios tautybės apspęstas asmuo. Žmogaus tautinė priklausomybė sutelkia žmones į vieną tautinę bendruomenę, kuri organiškai siekia savo nepriklausomybės, praktiškai įmanoma tik sukūrus savo valstybę.

Tautinė valstybė yra savaimingas žmogaus asmens išsivystymas į tautinio suverenumo organizaciją. Todėl kiekviena tauta turi teisę sukurti savą valstybę. Tik pati tauta turi teisę apsispręsti dėl valstybės santvarkos ir jos formų.

Savosios tautos ir jos narių gerovė turi būti pagrindinis viešosios politinės, ūkinės bei kultūrinės veiklos tikslas. Skatinamas savo tautoje tautinės sąmonės brandumas, kultūrinio savitumo išlaikymas bei išryškinimas. Siekiama sukurti ir išlaikyti savo tautos politinę, kultūrinę bei ūkinę nepriklausomybę, išreikštą savos tautinės suvereninės valstybės pavidalu.

IV. VALSTYBĖ

Valstybė yra politinė santaka, organizuota visuomenė, apsijungusi apsaugoti bendrą gerovę bendromis sutelktų jėgų pastangomis. Valstybė yra jėga, kuri jungia ir organizuoja tautą. Per valstybę tauta įgyja organizacijos lytį ir autoritetinę galią.

Valstybės tikslas yra bendras geris. Jis yra normos visiems: ir tiems, kurie valdo, ir tiems, kurie yra valdomi. Pilietis nėra aukojamas valstybei, nėra valstybė nėra aukojama pi-

liečiui. Juo žmogus yra stipriau įjungtas į gerai organizuotą valstybę, juo jis yra galingesnis ir laimingesnis. Ir juo piliečiai yra stipresnės asmenybės, juo labiau stiprėja jų galiomis ir valstybė.

Pati tauta betarpiškai savo aukščiausios valdžios vykdyti negali. Tam ji privalo tarpinių organų. Kadangi valdžia yra dvirankė: viena ranka kuria teisės nuostatus (įstatymavystė), antrąją juos vykdo (vykdomoji valdžia), tai ir valdžios organai yra dvejoji: įstatymams leisti, valstybės biudžetui nustatyti, kitoms tautos atstovybės pareigoms ir darbams yra seimas; o įstatymams vykdyti ir kitiems valdymo veiksmai atlikti yra vyriausybė. Valdžios galių organų sąveika turi remtis jų pusiausvyra, o ne vienos ar kitos valdžios galių vienašališkumu.

V. DEMOKRATIJA

Laisvė turi tikrą pagrindą pačioje žmogaus prigimtyje. Be asmens laisvės nėra įmanoma jokia demokratiška institucija ir joks kūrybinis žmogaus užsimojimas. Kiekviena kūryba, ar ji bus mokslinė ar meninė ar politinė bei socialinė, suponuoja laisvą žmogaus asmenybę. Be asmenybės laisvės nėra galima jokia pažanga. Laisvės principo realizavimas valstybėje ugdo piliečių solidarumą bei sutarimą.

Žmonių politinių nusistatymų įvairumas reikalauja, kad demokratinė valstybė patikrintų asmeniui: a) teisę turėti demokratinę institucijų sąrangą, dėl valstybės uždavinių ir jų vykdymo būdų, ir b) įgalintų asmenį tą savo nuomone viešai reikšti ir teisėtą demokratinį būdą vykdyti.

Pavergtų Tautų atstovai lanko Europą

Pavergtų Tautų Seimo delegacija, kurią sudaro Albanijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Estijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos (V. Sidzikauskas), Rumunijos ir Vengrijos atstovai, jau nuo gegužės pradžios lankosi Europos sostinėse. Gegužės 6-7 d.d. delegaciją priėmė buv. Britanijos Ministeris pirmininkas Alec Douglas Home, parlamento nariai: A. Fitch, E. Griffiths, T. Beamish, P. Kirk, J. Amery, S.W. Digby, lordai S. Oswald ir Gladwyn, taip pat Užsienių Reikalų Ministerijos Rytų Europos Departamento direktoriaus pavad. Sidney John Guy Combridge. Vizitai buvo vaisingi ir instruktiviški. Šalia Pavergtųjų Seimo vizitų min. Sidzikauskas dalyvavo Londone reziduojančių Baltijos valstybių diplomatų pasitarime pas Lietuvos Chargé d'Affaires V. Balicką, taip pat buvo susitikęs su Londono lietuviais.

Gegužės 8 Pavergtųjų Seimo delegacijos garbei Bonnoje ministeris Wendelin surengė priėmimą, kuriame gausiai atsilankė Bundestago atstovai, tarp jų ir Bundestago Užsienių Reika-

Istorinė nuotrauka iš Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos steigiamojo seimo, įvykusio 1949 m. gegužės 21-22 d. New Yorke. Nuotraukoje Waterburio atstovai. Sėdi iš kairės: J.Y. Tareila -- miręs, Vasiliauskaitė-Shneider, dr. J.M. Colney -- miręs, J. Stulginskaitė. Stovi: Demikis, Kušlienė, A. Kušlis, dr. Br. Dirmeikis -- miręs, A. Colney -- mirusi, A. Vaišnys, du neatpažinti asmenys, inž. K. Rimkus, -- miręs, E. Vaišnienė -- mirusi, K. Kulšauskienė, J. Vaidelis ir Br. Dūda. Nuotraukoje trūksta delegacijoje buvusių D. Peniko ir M. Gurecko.

Jau dvidešimt metų...

Į Komisijos pirmininkas Dr. Kopf. Pavergtųjų Seimo delegacijos vizitas Užsienių Reikalų Ministerijoje, po Užsienių Reikalų Ministro W. Brandto gegužės 7 d. pareiškimų Hamburge, negalėjo būti labai šiltas, tačiau buvo naudingas.

Vokietijoje V. Sidzikauskas taip pat lankėsi Vasario 16 Gimnazijoje. Iš Vokietijos Pavergtųjų Seimo delegacija nuvyko į Europos sostinę -- Strasburgą. Anksčiau Europos Tarybos Patariamąjį Seimą ir to Seimo Komisijos Pavergtųjų Rytų Europos Tautų Reikalams vadovybė buvopadūsi i tiltų statymą su sovietiniu pasauliu. Dėl to buvo susidariusi tarp Pavergtųjų Seimo ir Strasburgo tam tikra įtampa. Tačiau dabartinis Pavergtųjų Seimo delegacijos apsilankymas Strasburge rado labai palankias nuotaikas. Ir naujasis Europos Tarybos Patariamąjį Seimo pirmininkas, Šveicarijos atstovas Olivier Riverdin, ir naujasis Gen. Sekretorius, buv. Austrijos Užsienių Reikalų Ministeris Tokčič, ir Seimo Komisijos Neatstovaujamų Valstybių Reikalams vadovybė Pavergtųjų Tautų delegaciją priėmė nuoširdžiai ir pavergtosios Europos problemoms rodė didelį palankumą.

Iš Strasburgo Pavergtųjų Seimo delegacija išvyko pasidalinusi į dvi grupes. Viena pasuko į šiaurę, į Skandinavijos sostines, antroji -- į pietus, į Paryžių, Romą, Vatikaną... Lietuvos atstovas V. Sidzikauskas yra su "pietiečiais". Gegužės 16 Pavergtųjų Seimo delegaciją labai iškilmingai priėmė Prancūzijos parlamento pirmininko kabineto direktorius (pats pirmininkas buvo išvykęs į užsienius). Gegužės 19 delegaciją priėmė Užsienių Reikalų Ministerijos Rytų Europos Departamento direktorius, o gegužės 20 -- Senato pirmininkas. Kor.

Š.m. gegužės mėn. 30-31 d.d. šaukiamas Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos sukurtiniam seimui, New Yorke, t.y. po 20 metų, nes S-ga buvo įsteigta 1949 m. gegužės 21-22 d.d. Tai buvo reikšmingas įvykis Amerikos lietuvių gyvenime, sujungęs tautinės srovės ir atskirus asmenis, atvykusius iš tremties, į vieną stiprią vienetą ALTS-gą, kurios priešaky atsistojo taurus lietuvis adv. A. Olis. Sąjunga greit augo ir savo skyriais nusagstė visą Ameriką, kur tik gyveno daugiau lietuvių.

Per tuos 20 metų sąjunga nudirbo daug didelių darbų kultūrinėje ir politinėje srityse. Tie darbai ir darbininkai plačiau bus paminėti sukurtiniam seime. Iš daugelio plačios apimties darbu norėčiau čia paminėti 1956.VI.16-17 d. Washington D.C. seimą-sąskrydį su puikia liaudies meno paroda; lietuvišiais solistais ir Čiurlionio ansambliu; iškilmingomis pamaldomis katedroje; nežinomo kario ir kitų žuvusių pagerbimu; jaunimo demonstracija ir didžiuliu banketu. Sąskrydžio tiks-

las buvo parodyti Amerikos vadovams, kad lietuvių tauta yra sena, garbinga ir kultūringa. Pademonstruoti liaudies meną, muziką ir dainą. Parodyti, jog lietuvių kova už savo laisvę kartu yra ir už vakarų kultūrą, ir kad ta kova reikalinga pagalbos. Tokios didelės apimties sąskrydžio iki šiol niekas dar nesurengė. To sąskrydžio garbės komiteto pirmininku buvo dabartinis Amerikos Prezidentas Richard M. Nixon.

Dar prisimintina S-gos organas Dirva, kuri nenuilstamai šviečia, auklėja ir informuoja savo skaitytojus. Ji yra vyresnė už pačią S-gą.

Per tuos 20 metų s-gos sudėtis žymiai pakeitė. Daug jos garbingų steigėjų, vadovų ir narių mirė, bet jie paliko mums savo pavyzdingos veiklos sektinus pėdsakus. Užtai jiems garbė ir padėka.

Tegul šis sukurtiniam seimas uždega visų mūsų širdis nauju ryžtu ir toliau našiai dirbti tautinės idėjos darbą, siekiant Lietuvos išlaisvinimo.

A. Vaišnys

SIBIRO TREMTINĖS UŽRAŠAI...

Stefanija Rūkienė, VERGIJOS KRYŽKELIUOSE. Viršelio aplankas Algio Mulio. Ilustracijos tekste Vidos Stankuvienės. Knyga 444 puslapių, kainą 5 dol.

Stefanija Rūkienė šiuos savo užrašus skiria Sibire žuvusiems ir mirusiems lietuviams. Tai antkapis jų nežinomiems ar jau baigiantiems nykti kapams...

DIRVA
6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. pinigais/čekiu, už kuriuos prašau atsiųsti:
..... egz. Stefanijos Rūkienės "Vergijos kryžkeliuose"
(paprastais viršeliais su aplanku), kainą 5 dol.

Mano adresas:
(pavardė ir vardas)
.....
(namo numeris ir gatvė)
.....
(miestas ir valstybė, zip Nr.)

ŽVILGSNIS Į ATEITĮ...

ALTS-gos 20 metų sukaktuviniam seime bus padaryta apžvalga iš jos praeities darbų ir mes-tas žvilgsnis į ateitį. ALTS-ga kūrėsi remdamasi ta pačia idėja, kuria gyveno tautiškos minties vyresnioji karta JAV ir naujai atvykstančioji, išaugusi Nepriklausomos Lietuvos laikotarpy.

Tautinė idėja atsiremia į tautą. Ji išplaukia iš meilės savo tautai, gi tautinė meilė išsiskiria pasiaukojimo jausmą. Tautinės idėjos sąvokoje telpa pasiaukojimas ir pasišventimas savo tautos gerovei, garbei bei kultūros darbui. Pasiaukojimas išplaukia iš tautinės meilės jausmo pajungia individą tautinei pareigai. Šis pareigos jausmas buvo labai artimai jaučiamas kaip viltininkų laikais, taip ir vyresnės kartos tautiškos organizacijose JAV ir naujoje kartoje išaugusioje Nepriklausomos Lietuvos metu. Todėl ir nenuostabu, kad 1949 metais visų vienodai buvo suprasta apsiungti į vieną nacionalinę organizaciją -- Amerikos Lietuvių Tautinę Sąjungą.

Tautinė srovė jau išgyveno keletą laikotarpių -- tai viltininkų laiką, kiek vėliau -- Nepriklausomos Lietuvos laiko tarpsnį su jai lygia-grečiai prisilaikančiomis tautinės minties organizacijomis JAV prieinančiomis dabarties slenkstį -- 20 metų ALTS-gos gyvavimą. Per tą laiką pasikeitė S-gos išorinis veidas, organizacija išaugo ir sustiprėjo, bet ir nemažai jos narių išsiskyrė iš gyvųjų tarpo. Tačiau idėjinio požūriū S-ga nepasikeitė. Jos įstatas pasiliko tie patys, kurie kiekvieną ipareigoja siekti tų pačių tikslų, laikantis tų pačių pagrindinių veiklos dėsnių, kuriais remiantis ALT S-ga įsisteigė prieš 20 metų New Yorke. Bet gyvenimo būvyje atsiranda nauji reikalavimai ir nauji uždaviniai, nes keičiasi gyvenimo aplinkybės ir sąlygos. Todėl gyvenimas reikalauja kai ką keisti ar tai imantis naujų darbo metodų ar priemonių siekiamą tikslą įgyvendinti.

Vienas iš pagrindinių uždavinių, laisvajame pasaulyje esančių lietuvių, tai Lietuvos laisvės siekimas. Laisvės kova turėtų būti tas saitas jungias tautiškos minties lietuvių į vieną bendrą srovę pagrįsta vienybės

VINCENTAS GRUZDYS

principu. Jungdamiesi vienam bendram tikslui eitume vienu bendro darbo keliu. Tuomet išryškėtų ir tautinės ideologijos bruožai ir programa, kuri būtų arti-

Inž. Vincentas Gruzdis, ALT S-gos Rytų Apygardos pirmininkas.

ma visiems tautiškos minties žmonėms, o jos puoselėjimas pasidarytų visų bendras darbas. Viršminėtus tikslus siekiant, principai ir uždaviniai būtų daug lengviau sprendžiami kartu apsiungiant į vieną bendrą plataus masto instituciją. Tai turėtų prasidėti jungtinėmis konferencijomis ir gal net apsiungiant bendros minties spaudoje, kur tilptų mintys artimos visiems tautiškos idėjos žmonėms. Tokioje spaudoje turėtų būti talpinama tautiškos ideologijos pagrindiniai dėsniai, laisvės kovos būdai, bei tautinės kultūros puoselėjimas.

Į šią bendrą tautiškąją darbą turėtų būti įtraukta ir jaunoji karta, kai po tolimesnės tų gyvybinių darbų vykdytoja. Ji turėtų ateiti su visu jaunatvišku pasiaukojimu dirbti tautos labui. Jiems jungiantis į šį darbą, vyresnioji karta turėtų ateiti su didele parama, kaip materialiai taip ir moraliai. Tam tikslui turėtų būti surandamos priemonės ir sudaromos sąlygos.

Šiandieną tautoje dar tebeliepsnoja laisvės dvasia siekdama jos gerovės ir garbės. Idėjinė srovė, kuri gyvena dvasia, bus stipri eiti tautos priekyje ir vesti ją laisvės keliu. Todėl šiandien negalima nei truputį sustingti, o dirbti ir kaupti jėgas dar didesniems tautiniams dar-

bams. Jei nedarysime pažangos, tai kiti ją padarys ir užims mūsų vietas.

Žvelgiant į ateitį ir darant darboplanavimus ir uždavinių sprendimus turime dirstelėti ir į mums visiems nelengvai sprendžiamą problemą -- bendradarbiavimą su kraštu. Iš aplankiusių pavergtą Lietuvą dažnai girdime vieną pranešimą, kuris yra ten gyvenančių prašymas: "Pasakykit kaip mes gyvenam..." Mes laisvame pasaulyje gyvenantieji į tą šauksmą nevienodai reaguojame. Vieniems gal atrodo kad tai džiaugsmo ir pergalės šūkis, kitiems -- tai vargo ir kančios šauksmas. Iš čia ir išplaukia mūsų skirtingas supratimas apie bendradarbiavimą su kraštu.

Anuometiniame ALT S-gos suvažiavime St.

Kuo daugiau jaunimo į ALT S-gos sukautvinį Seimą

Iš patiektos Dirvoje ALT S-gos sukautvinio seimo programos galima spręsti, kad šis seimas bus darbingas ir įdomus. Bus sprendžiamos mūsų pavergtos tautos sunkios problemos. O tokiu darbu testis, reikalinga nuolatos papildinti naujomis jėgomis.

Poetė Marija Sims, dalyvavusi steigiamajame ALTS-gos seime.

Pasižvalgius po lietuvių kolonijas, jau daug senesnės kartos darbuotojų nerandame. Jie iškelia kaip lietuvių patarlė sako, "Pas Viešpatį plunksnų plėšyti". O ir mano kartos uolė į darbuotojai, kas metai vis lėčiau alsuoja savo veiklumu. Nyksta jėgos nyksta buvusi degančioji

Louis priimtoji rezolucija aiškiai nusakė tuo reikalu savo nusistatymą, kuris iki šiol liko nepakeistas, nes ir padėtis nepasikeitė. Jei vienam bei kitam S-gos nariui kitaip atrodo, tai jis turėtų pažvelgti į tautinę pareigą, kuri yra nusakyta organizacijos idėjos tiksluose ir dėsniuose. Iškrystant iš nustatytų dėsnių, prasielkiamas su organizacijos tvarka ir disciplina. Turėtų prisiminti, kad tik drausmėje slypi jėga ir siekiamų tikslų laimėjimas.

Į šį sukautvinį S-gos seimą gal dauguma atsivešime savuosius credo. Didžiausias uždavinys bus juos suderinti ir pasiekti bendro sprendimo, kurs nustatytų didžiuosius ateities uždavinius ir darbus, kurių didžiausias tikslas, tai tautinės gyvybės palai-kymas ir Lietuvai laisvės siekimas.

narsa. Jei kartais suliepsnoja troškimai ir sumanymai, tai ir vėl, kaip sakoma, tik sėdint už pečiaus.

Mums reikia, ne tik sumanių ir tvirtų vyrų, na ir moterų, laisvės kovas testis, bet reikia ir jų piniginių. Mums reikia pinigų, pinigų ir dar kartą pinigų! O kiek, galima išspausti, iš senelio, ant dėdės Samo izdo nuotrupų sėdinčio?

Mes turime jaunas jėgas ugdyti. Jas palenkti ir priuosti, šiam nelengvam kovos darbui. Dabartinis mūsų prieauglis, ne tik pilnas energijos, bet baigęs aukštus mokslus gauna gerus atlyginimus. Kada jie eis prie Amerikos vadovų Lietuvos laisvės reikalais, jie eis kaip tai darė adv. Antanas Olis, inž. Pijus Žiūrys ir kiti, vesdami Lietuvių Misiją į Washingtoną, į San Francisco ir miestų savivaldybes. Jiems sekėsi tie darbai už tai, kad jie buvo prisiruošę, ar tėvų, bei senesnių veikėjų priuosti.

Gera atsimenu, kai Lietuvių Misijos sąskrydyje 1945 m. Washingtone, per suruoštą kongresinį banketą Statlerio viešbutyje, po A. Olio kalbų, angliškai ir lietuviškai, Naujos Meksikos atstovas, sėdėjęs prie Michigano stalo, mums gyrė A. Oli, kaip jis gražiai kalba angliškai ir

apsisukęs kalba lietuviškai irgi atrodė laisvai ir gerai. Tada Antano Fernandez, pareiškė mums, koks brangus p. Olis turi būti visai mūsų tautai.

Mes tada gerėjome savo Olio, gerbėme ir mylėjome. O jau antrame Misijos sąskrydyje, p. Fernandez, sutikęs mus, tiesė ranką ir sveikinosi su michiganiečiais, kaip su senais pažįstamais. Daug kalbėjo ir klausinėjo apie Lietuvą kvietė atvažiuoti į Naująją Meksiką ir į aplankyti. Kiti, iš kitų valstijų atstovai ir senatoriai irgi panašiai elgėsi. Reiškia mes išigijome draugų Amerikos valdžioje. Gal ir ne visi ten buvę, bet bent vienas kitas progai pasitaikius Lietuvą užtars. Mes grįžome iš tų sąskrydžių, daug naujų patirčių išigiję ir nauja narsa alsuoją.

Anais laikais mažai mes turėjome tokių mokslo vyrų, su kuriais Amerikos valdžios atstovai skaitėsi. Šiandien mes jų turime tūkstančiais. Tik ar jie palinks Lietuvos reikalams, kaip Olis ir kiti mokytojai. Mes privalome juos kvieisti, raginti ir net prašyti, kad jie vyktų į tokius seimus, kartais net jiems padėti finansškai, kurie dar labai jauni ir stipriai neįsitvirtinę, pragyvenimo šaltiniuose. Net paieškoti mecenatų šitokiems laisvės kovų darbuotojų paruošimui. Štai šimtinė, aš negaliu ... važiuok ir atstovauk mane!

Toks jaunuolis pajustų, kad jis reikalingas sava tautai. O nuvažiavęs jis daug ko pasimokyty, patirtų. Susidraugautų su kitų miestų jaunuoliais. Jie kartais net nejučiomis, pamiltų ir pajustų šventą reikalą ginti savo tėvų šalį. Prieš jo akis atsirastų savo tautos garbingas vaizdas. Garsioji Lietuvos praeitis, sukeltų jo sieloje kovingumą, prieš savo šalies pavergėjus. O toki, galima sakyti, gabiausiai lietuvių ir vyksta į lietuvių susibūrimus, ir seimus iš kurių žinių ir patriotizmo

galima pasisemti. Mes privalome stengti, kad mūsų tauta išveivijoje ne vieno antro Olio susilauktų, bet tūkstančius tokių. O jų reikia ir reikės. Anksčiau ar vėliau šis išpūstas komunizmo burbulas sprogs ir tada reikės Lietuvai atsida-vių žmonių. Žiūrėkime, kad tie žmonės būtų pasiruošę.

Marija Sims - Černeckytė

DETROIT

• "Aušros" Lituanistinė Mokykla mokslo metus užbaigia šeštadienį, gegužės 31 d., 10 val. įvyks pamaldos šv. Antano bažnyčioje ir po jų Lietuvių Namuose iškilmingas aktas. Mokiniais bus įteikti pažymėjimai ir apdovanoti knygomis. Meninėje dalyje: "Giesmė apie Gediminą" ir "Grybų Karas" atliks mokiniai. Programai paruošė mokytoja Stefa Kaunelienė. Mokyklai vadovauja mokytojas Vladas Pauža.

Į mokslo metų užbaigimą kviečiami mokytojai, buvusieji mokiniai, tėveliai ir visą visuomenė. (ag)

LOS ANGELES

DAILĖS PARODA

Kalifornijos Lietuvių Dienos proga, birželio 15 d. Los Angeles šv. Kazimiero parapijoje įvyks dailininkės Ilonos Avižienytės-Peterienės dailės paroda.

Ilona Peterienė meno studijas pradėjo Los Angeles City College; tolimesnes studijas tęsė University of California, Berkeley, Calif. ir UCLA (University of California, Los Angeles), kurį baigė 1968 metais Bachelor of Arts laipsniu.

Jos meno darbai buvo išstatyti Chicagos Jaunimo Kongrese, U.C.L.A. Dickson Art Gallery ir New York Central Regional Exhibit.

Ilona Peterienė yra jaunos kartos dailininkė, gimusi Lietuvoje ir 1947 metais su tėvais iš Vokietijos atvykusi į Ameriką.

Ji priklauso Los Angeles skautų akademikų sąjūdžiui, dainavo šv. Kazimiero parapijos chore, bei dalyvavo tautinių šokių grupėje. Taip pat priklauso Women's Architectural League Southern California Chapter.

Paroda bus atidaryta nuo 10 ligi 6 val. vak. J. K.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

2608 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2787
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320

DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje pagedaujamų prekių labai prieinamomis, žemesnėmis negu kitur kainomis.

KREIPKITES į mūsų vienintelę Chicagoje lietuvių įstaigą, turinčią teisę SAVO VARDU siųsti siuntinius tiesiai iš

Chicagos į Lietuvą.

Vedėjai: E. ir V. ŽUKAUSKAI

PLANINGAS TAUPYMAS

4³/₄%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5%

Mokamas už vieno metų taupymo laktus nuo išdavimo datos. (\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5¹/₄%

Mokamas už vieno metų taupymo laktus nuo išdavimo datos. (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

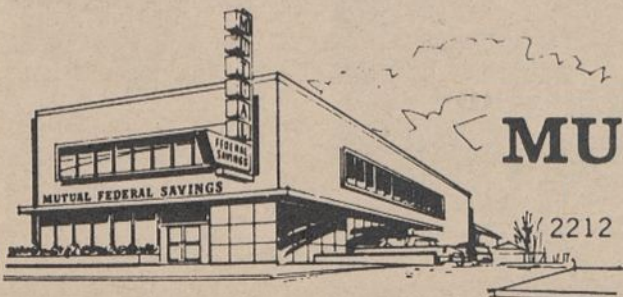
MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAZEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYNS MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

PAGERBKIME JUOS DARBAIS NE TIK ZODZIAIS

Daugelį kartų buvo rašoma ir iškeliama Lietuvos Prezidento nuveikti darbai, jo meilė Lietuvai ir jos žmonėms. Tai yra grynai tiesa, tai labai gražu, kad mes to nepamirštame, bet tai tik žodžiai. Pagerbkime Lietuvos Prezidento ir jo žmonos atmintį savo darbais, nes jie to yra užsitarnavę.

Lietuvių Fondas sukurtas lietuviškų reikalų remimui, todėl Smetonų vardų įamžinimas Lietuvių Fonde yra mūsų pagarba Jiems, mūsų pagarbos įrodymas darbais.

D.L.K. Birutės Draugija atidarė A. A. Antano ir Sofijos Smetonų vardų įnašą su \$400.00. Padidinkime jį bent iki \$1000.00.

Jei mirus eiliniam lietuviui, į Lietuvių Fondą mirusiojo vardu sudedame \$300-\$500, tad neįsime nepajėgime Lietuvos Prezidento šeimos vardu sudėti \$1000.

Gegužės ir birželio mėnesiais yra jų vardo dienos, todėl ir kreipiamės į visas organizacijas ir pavienius asmenis prašydamos prisidėti savo auka prie jų pagerbimo. Prisidėkime ne žodžiais, bet darbais.

A. A. Antano ir Sofijos Smetonų vajui per Clevelando birutietes auکو dar sekantys asmenys: Ona ir Povilas Skardžiai \$50.00 ir

Sofija Zamalienė \$10.00. Pinigai pasiųsti Lietuvių Fondui.

Aukas siųsti: A. Rėklaitis, 6643 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629.

Visiems aukotojams iš anksto dėkojame.

Clevelando birutietės

• **PIANISTAS ANDRIUS KUPREVIČIUS**, smuikininkės Alcestis Perry ir violončelisto Robert Perry talkinamas atliks kamerinės muzikos programą.

Programoje trys Mozarto sonatos smuikui ir fortepionui, bei Čaikovskio trio fortepionui, smuikui ir violončelei.

Koncertas įvyks antadienį, birželio 3 d. 8:30 v.v. Clevelando Music School Settlement salėje. Įėjimas nemokamai.

• **Rengiant kokią programą Lietuvių darželyje**, apie tai praneškit darželio valdybai. Ji turi pranešti miesto parkų direktoriui ir Kultūrinių Darželių Federacijai apie lankymosi darželyje datą bent prieš tris savaites. Parkų direktorius pasiūstengia pasiųsti darbininkus darželio apvalymui.

Pranešti K. S. Karpiui, L. K. Darželio Sąjungos pirmininkui, Dirvoje, laišku arba telefonu.

• **S.L.A. 14 kuopos** eilinis susirinkimas įvyks šį sekmadienį, birželio 1 d. Pradžiai 12 valandą. Sekantis susirinkimas įvyks rugpjūčio mėnesio pradžioje.

Susirinkimas įvyks Lietuvių salėje.

• **Apdraudos reikalais** geriausius patarnavimus gaukite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• **Clevelando lietuviai** dailininkai su naujais kūrinių ruošiasi parodai, kuri įvyks šv. Jurgio parapijos salėje gegužės 31 ir birželio 1 d. Parodoje dalyvauja R. Laniuskas, E. Muliolienė, A. Muliolis, N. Palubinskienė ir A. Vaikšnoras. Lietuvių visuomenė kviečiama į parodą gausiai atsilankyti. Parodą globoja akademikai.

Gera proga šiuo metu yra sutaupyti ant Jūsų mokamų namų (Homeowners) bei automobilių premijų. Dėl informacijų skambinkite V. Giedraičiui tel. 944-6835.

• **Mirė. Antanina M. Balauskienė**, 14110 Westrop Ave. Palaidota Kalvarijos kapinėse ketvirtadienį. Pašarvota buvo Jakubs laidotuvių namuose, E. 185 St. Pamaldos buvo šv. Jurgio bažnyčioje.

ISNUOMOJAMAS NAMAS 1262 Norwood. 5 dideli kambariai ir vonia. Skambinti vakarais po 4:30 val. tel. 729-7559.

"LITHUANIA 700 YEARS"

Veikalas kainuoja 12 dol. Per LNF užsisakant — 10 dol. Čekį rašyti: Lithuanian Independence Fund Inc. 87-80 96 Street, Woodhaven, N. Y. 11421.

Norintieji knygą platinti kreipiasi tuo pačiu adresu. Tai vertinga dovana nebekalbantiems savo tėvų kalba vaikams ir amerikiečiams draugams.

Gaunama pas platintojus ir DIRVOJE

CUSTODIAN—(COUPLE) ONLY PART-TIME
Must be over 55 or near retirement own Apt. & Utilities.
10 suite Apts. Noble Rd.—Heights—Area ref. Nice suite. Garage.
Call 382-9540 (43-47)

HOUSEKEEPERS HOUSE MEN FIRST COOK SECOND COOK
Good working conditions, fringe benefits. Apply in person.
HOSPITALITY MOTOR INN
IS 90, ROUTE 91 WILLOUGHBY, O.
An Equal Opportunity Employer (42-45)

GENERAL ELECTRIC
BE A G. E. LAMPMAKE
LIGHT CLEAN WORK
STARTING RATE \$2.26 PER HOUR AND UP
EXCELLENT HOSPITALIZATION AND BENEFITS.
OPENINGS FOR FULL TIME PRODUCTION AND SIMPLE MACHINE OPERATION IN ONE OF CLEVELAND'S MOST RESPECTED COMPANIES. THE WORK IS LIGHT AND CLEAN INVOLVING THE NATURAL ABILITY TO WORK WITH YOUR HANDS.
OPENINGS ON 3 SHIFTS
OUR LOCATION IS CLOSE TO DOWNTOWN AND CONVENIENT TO PUBLIC TRANSPORTATION AND EXPRESSWAYS.
PLEASE APPLY MONDAY THRU FRIDAY 8 A.M. TO 4 P.M. (CLOSED MEMORIAL DAY)
GENERAL ELECTRIC
EUCLID LAMP PLANT
1814 E. 45th St.
An Equal Opportunity Employer

WORCESTER KULTŪRINIS ŽIDINYS

Ne viena lietuvių kolonija turi problemų su namais: bloga vieta, kenčia nuo juodžių, neturi mašinoms pastatyti vietos ir t.t. Bet yra ir tokių, kurios visais atžvilgiais geriausiai yra susitvarkę. Viena tokių kolonijų yra Worcester lietuvių.

Lietuvių Namai čia ilgą laiką priklausė labdarininkai Maironio Parko Dr.-jai, bet jie buvo apiešti ir mažai vartojami.

Atsirado pasišventę iniciatoriai ir Aleksui Kuzmickui pirmininkaujant, namai iš pagrindų buvo atremontuoti ir visai pakeitė savo išvaizdą. Lietuviai noriai priėmė pagerinimo prisidėjo pinigais ir laiku, kai kurie net šimtus valandų paaukodami namų pagerinimui.

Vėliau Maironio Parko pirmininkavimas atiteko Kazui Adomavičiui, kuris ir dabar tose pareigose yra. Pirmininkas ypatingai daug laiko ir energijos pašvenčia namų priežiūrai ir nuolatiniams jų gerinimui. Prieš metus namai buvo sumoderninti ir dabar daro labai gerą įspūdį. Yra net keturios salės įvairaus dydžio, kurios naudojamos rengimams ir savaitgaliais visos būna užimtos. Čia ne vien lietuviai turi savo organizacijų bei šeimyninių rengimų, šventes, minėjimus, bet salės nuomojamos ir sveikintuociams, todėl ekonominiai tas labai gerai apsimoka.

Visur erdvi, švaru, ant langų puošnios užuolaidos. Didžioji salė iš-

puošta tautiniais ornamentais, viena mažesnių išklotą kilimais, su moderniais apskritais staliukais ir kėdėmis, daro labai jaukų įspūdį.

Parengimams aptarnauti įruošta moderni, erdvi virtuvė. Salės turi savo atskirus bufetus. Mėgėjams yra ir biliardo stalai. Maironio Parko narių reikalams paskirtas atskiras didelis kambarys, o taip pat pirmininkui palikta pora kambarių. Čia glaudžiasi ir skautės, skautai, iširuosę savo reikalams patogų būklą.

Šiuos puikius namus dar daugiau pagerina ypatinga išorinė aplinka. Namai pastatyti ant erdvaus sklypo Guinsigomond ežero kranto. Turi savo papludimį, piknikavimo stalus, lauko pečius, sporto aikštes ir kt. patogumus.

Namai yra tikras Worcester lietuvių kultūrinis židinys ir atrodokad visi apylinkės keliai kiekvieną lietuvių laisvu laiku čia veda. Renkamasi ne tik žiemos metu, kada vyksta rengimai, bet ir vasarą čia suvažiuoja šeimos su vaikais pasimaudyti, piknikuoti, jaunimas pasportuoti, praleisti savaitgalius, laisvą laiką lietuviškoje draugystėje. Joninių metu vietos skautai kasmet suruošia sporto šventę, kuri sutraukia viso Atlanto lietuvišką jaunimą.

Balandžio 12-13 d. d. "Nevežio" tunto tunti-ninko v.s. Petro Molio ir kt. tunto vadovų dėka, turėjau progos ir malonumo su savo meno kūrinių Worcester koloniją aplankyti ir Maironio parke su daug mielų lietuvių pabendrauti, artimiausipaižinti. Dėkinga visiems.

K. Kodatienė

BOSTON

STIPRESNIOJI IR MANIAKAS

Gegužės 11, Motinos dieną, Amerikos Lietuvių Piliečių draugijos III a. salė, Bostono Liet. Dramos Sambūris vaidino du vienaveiksmius dramos veikalus — Aug. J. Strindbergo Stipresniąją ir K. Sajos Maniaką. Veikalus statė akt. Al. Gustaitienė, dekoracijas darė dail. Vikt. Vizgirda, šviestom ir efektais rūpinosi Romas šležas, grimavo St. Santvaras, vaidinimą administravo Ant. Gustaitis.

Vaidino šie sambūrio dalyviai: R. Ausiejūtė, B. Vaičjurgytė, B. Adomavi-

DĖL TAUTYBIŲ KOMITETO PIRMININKO

Nustebau, paskaitęs, kad Tautybių Komiteto Pirmininku, kuris dirbsias Perko išrinkimui į Clevelando burmistrus, yra advokatas Nicolas A. Bucur.

Tai tas pats rumunų veikėjas, kuris prieš porą metų Carterio viešbutyje buvo surengęs arbatėlę iš Bukarešto atvykusiems rumunų profesoriams pagerbti. Tada iš tos arbatėlės nieko neišėjo, nes amerikiečių jaunimo organizacija "Young Americans for Freedom" advokato Bucur svečius ėmė fotografuoti, ir pastarieji, užsidengę veidą rankomis, išlankstė sykiu su iš Rumunijos Ambasados Washingtono atvykusiais palydovais.

Nejaugi Perkas neturi tinkamesnio asmens kaip advokatas Bucur pirmininkauti Tautybių Komitetui? Julius Smetona

čiūtė, I. Žukauskienė, J. Jaišinskas, J. Valiukonis, Ed. Mickūnas, Norb. Lingertaitis, A. Januška, B. Mikonis ir G. Gavelis. Vaidinimo pažiūrėti susirinko apie pusketvirto šimto Bostono lietuvių.

Po spektaklio toj pačioj salėj dar porą valandų paviešėta ir pasidalinta vaidinimo įspūdžiais.

KVIEČIA Į STOVYKLĄ

• **L. S. T. Korp! Neo-Lithuania Vyriausioji Valdya** šiais metais ruošia stovyklą prie Michigano ežero, gražioje ir erdvioje p. L. P. Ambutų vasarvietėje: Potawattamie Resort, Route 3, Box 400, Benton Harbor, Michigan 49022.

Stovyklos laikas: nuo rugpjūčio mėn. 23 d. iki rugšėjo mėn. 1 d.

Stovyklos mokestis: dalyvaujantieji pilną laiką moka \$85.00. Studentai atvykę savaitgaliais moka \$9.50 dienai. Suauge, ne studentai, moka \$10.50. Už vaikus iki 14 metų moka po \$7.00 dienai. Už šią sumą gaunamas maistas ir kambarys.

Į stovyklą kviečiami visi korporantai su šeimomis ir artimaisiais.

Norintieji vykti į stovyklą prašomi registruotis pas Bronių Kasakaitį, 7150 So. Spaulding Ave., Chicago, Ill. 60620, tel. 778-7707.

Registruojantis reikia įmokėti \$10.00 užstato.

SUPERIOR SAVINGS

VISI TRYS SKYRIAI

GEGUŽĖS 30 IR 31 D. D.

bus uždaryti ir tą dieną bankinės operacijos nebus atliekamos. Interesantai prašomi savo reikalus susitvarkyti prieš ilgąjį švenčių savaitgalį.

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

6835 Superior Ave. Telef. 391-1143
Cleveland, Ohio

Kviečia visus tapti klubo nariais.

Palaikydami Klubą — kartu paremsime Clevelando lietuvių organizacijas.

Penktadieniais galima vaišintis bulviniais blynais, dešromis, virtiniais ir kepta žuvimi. Kitomis dienomis įvairūs kiti valgiai.

Visi susitinkame Lietuvių Klube!

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

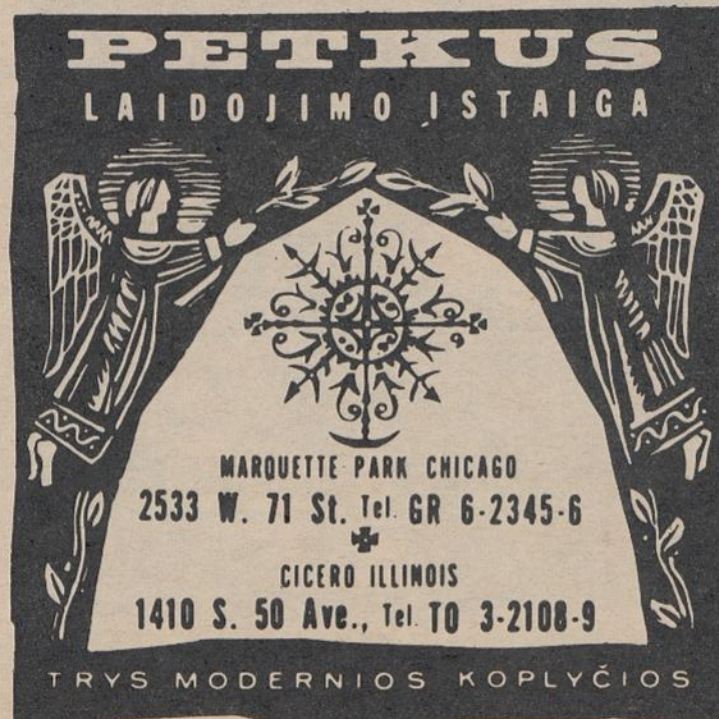
Vésinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Solistė Irena Stankūnaitė, kuri ALT S-gos seimo bankete gegužės 31 d. išpildys meninę programą.

Amerikos Lietuvių Kongresas susirinks Detroite

Septintasis Amerikos Lietuvių Kongresas įvyks 1969 m. rugpjūčio mėn. 30, 31 ir rugsėjo 1 dienomis, Detroite, Statler Hilton viešbutyje.

Kongresą šaukia Amerikos Lietuvių Taryba. Kongreso šeimininkai Detrito Lietuvių Organizacijų centras.

Amerikos Lietuvių Tarybos statute pasakyta, kad kongresai šaukiami

NEW YORK

• Dail. Juozo Bagdono tapybos kūrinių paroda įvyks Brooklyne, New Yorke, Angelų Karalienės parapijos salėse š. m. birželio 6, 7 ir 8 dienomis. Parodoje dailininkas J. Bagdonas numato išstatyti apie 70 naujausių savo kūrinių atliktų aliejum, pastele ir tempera.

Parodą globoja LB New Yorko Apygardos Valdyba.

"... pademonstruoti Amerikos lietuvių vieningumą kovoje už Lietuvos išlaisvinimą, pareikšti padėką už paramą, pasisakyti dėl JAV vedamos politikos Lietuvos išlaisvinimo reikalu, aptarti pasiruošimą specialiai akcijai reikalaujančiai plačiosios visuomenės išsijungimo bei paramos. Kongresas išklauso ALT valdybos pranešimus ir teikia sugestiųjų ALT ateities darbams".

Nuo Lietuvos okupacijos pradžios šis kongresas yra septintasis. Jame bus išvelgta lietuvių tautos padėti, išnagrinėta Lietuvos laisvinimo darbo sąlygos, keliai ir būdai ir aptarti Amerikos Lietuvių Tarybos veiklos uždaviniai.

Visų lietuvių organizacijų (susivienijimų,

draugijų, klubų, sambūrių ir radijo) atstovai kviečiami kongrese dalyvauti.

Kongreso atstovus sudaro:

- visi Amerikos Lietuvių Tarybos centro nariai,

- centrinės, bendrinės organizacijos siunčia po 6 atstovus,

- ALT skyriai bei organizacijų bendrieji komitetai atskirose vietovėse siunčia po 6 atstovus,

- vietinės draugijos, klubai, kuopos bei centrinių organizacijų skyriai siunčia po 1 atstovą nuo kiekvienų 10 narių.

- laikraščių redakcijos ir lietuvių radijo programos siunčia po 3 atstovus.

Visos organizacijos prašomos jau dabar atstovus išrinkti ar paskirti.

Kongrese dalyvauti kviečiami ir svečiai -- visa patriotinė lietuvių visuomenė.

Kongreso informacijos, viešbučio kambarių užsakymas ir visos žinios gaunamos ALT'os centre adresu: Lithuanian American Council, Inc., 6818 South Western Ave., Chicago, Illinois 60636. Čia prašoma siųsti sumanymus, pasiūlymus, atstovų pavardes bei adresus, aukas ir kt.

ALT

DIDELĖS IŠKILMĖS TORONTE

Šį savaitgalį Toronte vyks retos iškilmės. Gegužės 31 d., 7:30 val. v. garsioje Ryerson instituto salėje koncertuoja Čiurlionio ansamblis, vad. A. Mikulskio. Koncertas skiriamas Lietuvos kankinių-didvyrių garbei. Sekančią dieną, sekmdienį, birželio 1 d., 12:30 val. Toronto lietuvių kapinėse įvyksta pašventinimas naujai pastatytos laisvės kovų paminklo ir kapinių koplyčios. Šventinimo apeigas atliks Toronto vyskupas T. B. Fulton, pamokslą pasakys prel. J. Balkūnas. Po iškilmingų pamaldų -- įžiebimas laisvės žibintas. Organizacijos kviečiamos su vėliavomis. Iškilmės įamžinamos lietuviškame filme. Pamaldose gieda jungtinis choras: Čiurlionio ir Toronto.

Paminklo statymu rūpinosi K. L. B. Toronto apylinkės valdyba, kapinių koplyčios -- lietuvių kapinių administracija. Paminklo ir koplyčios projektas -- ar-

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS SUKAKTUVINIO SEIMO

1969 m. gegužės mėn. 30 ir 31 dienomis
NEW YORKE, N. Y.

(Roosevelt Hotel, Madison & 45th St.)

DARBOTVARKĖ

Penktadienis, gegužės mėn. 30 d.

11:00-1:00 Registracija

1:00-2:30 Seimo atidarymas ir iškilmingas posėdis

1. Seimui rengti komiteto pirmininko žodis -- Algirdas Budreckis;
2. Himnai;
3. ALT S-gos pirmininko žodis -- Teodoras Blinstrubas;
4. Mirusiųjų pagerbimas -- Vaclovas Mažeika;
5. S-gos nueitas kelias -- Emilija Čekienė;
6. Steigiamojo seimo (1949) dalyvių pagerbimas -- Mečys Valiukėnas;
7. Sveikinimai.

2:30-4:30 Darbo posėdis

1. Seimo prezidiumo sudarymas;
2. Darbo posėdžių darbotvarkės priėmimas;
3. Seimo komisijų sudarymas;
4. S-gos Valdybos pranešimas;
5. Revizijos komisijos pranešimas;
6. Diskusijos dėl pranešimų.

4:30-5:30 Pertrauka

5:30-7:30 Darbo posėdis

1. Lietuvos laisvinimo reikalai ir ALT Sąjunga -- Eugenijus Bartkus;
2. Lietuvių Tautinio Sąjūdžio vadovybės pranešimas;
3. Pranešimas ALTO reikalais;
4. Pranešimas BALFO reikalais;
5. Diskusijos dėl pranešimų.

8:00 Pobūvis (kokteilis)

Šeštadienis, gegužės mėn. 31 d.

9:00-12:00 Darbo posėdis

1. Skyrių atstovų pranešimai;
2. Pranešimų apžvalga ir žvilgsnis į skyrių ateities veiklą -- Antanas Diržys;
3. Diskusijos dėl bendros veiklos;
4. Įstatų keitimo projekto svarstymas ir priėmimas -- Jonas Jurekūnas.

12:00- 1:00 Pertrauka

1:00- 3:00 Darbo posėdis

1. Mandatų komisijos pranešimas;
2. Nominacijos komisijos pranešimas;
3. Rinkimai:
 - a. S-gos pirmininko ir valdybos narių,
 - b. Tarybos narių,
 - c. Revizijos komisijos;
4. Nutarimų komisijos pranešimas;
5. Kiti klausimai, sumanymai;
6. SEIMO UŽDARYMAS.

3:00- 6:00 Vilties Draugijos narių suvažiavimas

8:00 Banketas.

chitekto Vaclovo Liačo, jaunesniosios lietuvių kartos atstovo, didįjį paminklo lango vitražą projektavo dail. Romas Astraukas, visiems statybos darbams va-

dovavo Stasys Kėkštas. Šventinimo iškilmėse, tiek Čiurlionio koncerte, tiek ir kapinėse tikimasi daug svečių iš Toronto, Hamiltono bei kitų Kanados lietuvių

gyvenamųjų vietovių. Toronto lietuvių kapinės, įsteigtos 1961 m., yra vienišos Kanadoje. Jose palaidota tautiečių ne tik iš Toronto, bet ir kt.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS sukaktuvinio seimo

BANKETAS-BALIUS

įvyks š. m. gegužės 31 dieną, 8 val. vak.,

HOTEL ROOSEVELT,

Madison Ave. ir 45 Street, NEW YORK, N. Y.

Vakarienės metu dainuos sol. Irena Stankūnaitė.

Gros Joe Tomo orkestras.

Stalai užsisakomi ir kvietimai gaunami pas dail. J. Bagdoną tel. 441-2374 ir pas P. Paprocką tel. MI 7-9070.

Maloniai kviečiame lietuvių visuomenę gausiai atsilankyti.

Rengimo Komitetas

Dail. J. Bagdonas, ALTS-gos sukaktuviniui seimui rengti komiteto narys, nupiešęs šiam Dirvos numeriui pirmojo puslapio vinjetę.